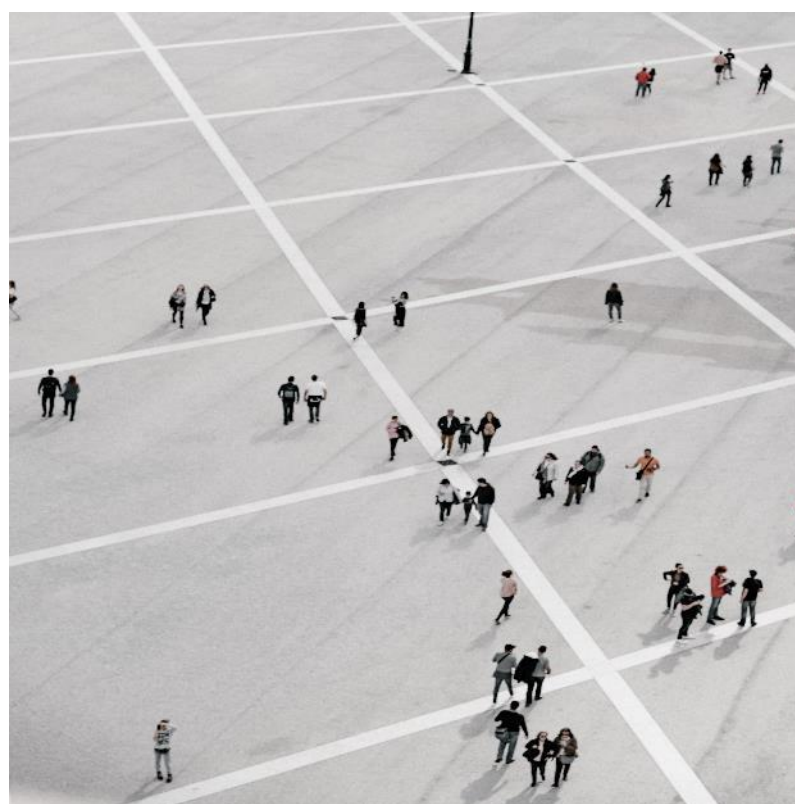

Stereotype forestillinger om voldtægt og holdning til samtykke

Det Kriminalpræventive Råd

September 2023

Det Kriminalpræventive Råd

Artillerivej 55
2300 København S
45 15 36 50
dkr@dkr.dk
dkr.dk

Epinion for Det Kriminalpræventive Råd

September 2023

ISBN: 978-87-92966-72-8

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	4
2. Hovedresultater.....	5
3. Voldtægtsmyter.....	7
3.1 Udbredelsen af voldtægtsmyter.....	8
3.1.1 IRMA-udsagn.....	8
3.1.2 IRMA-indeks.....	11
3.2 Accept af voldtægtsmyter på tværs af demografi.....	12
3.3 Udvikling i udbredelsen af voldtægtsmyter blandt unge.....	17
3.4 Livsstil og myter om voldtægt.....	20
4. Samtykke til sex.....	22
4.1 Syn på samtykke til sex.....	22
4.2 Barrierer for at praktisere samtykke.....	23
4.3 Normer og sociale overdrivelser betydning for praktisering af samtykke.....	26
4.3.1 Betydningen af alkohol.....	29
4.4 Viden om praktisering af samtykke.....	31
5. Samtykkelovgivningen.....	34
6. Bilag.....	38
6.1 Litteraturliste.....	38
6.2 Datagrundlag, måleinstrumenter og analysemetode.....	40
6.3 IRMA-DK subskalaer.....	42
6.4 Frekvenstabeller.....	43
6.5 Frekvenstabeller, fordelt på køn.....	55
6.6 Frekvenstabeller, fordelt med aldersgrupper.....	58

1. Indledning

Ifølge den årlige Offerundersøgelse fra 2023 anslås det, at mellem 11.000-17.000 kvinder årligt oplever at blive udsat for voldtægt eller forsøg herpå (Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet og Københavns Universitet, 2023). Samtidig har antallet af anmeldelser om voldtægt på personer over 12 år været stigende det seneste årti og lå i 2022 på i alt 1.979 anmeldelser (Danmarks Statistik, 2023). At blive udsat for voldtægt kan have store konsekvenser for både offer og samfund. Man ved, at der er højere risiko for at opleve et seksuelt overgreb igen, hvis man allerede har oplevet en voldtægt. Samtidig er der en række svære psykiske konsekvenser forbundet med seksuelle overgreb (Det Kriminalpræventive Råd, 2023).

Disse tal kalder på øget forebyggelse af voldtægt og andre former for seksuel vold i Danmark. Denne undersøgelse søger at afdække nogle af de faktorer, som voldtægtsforebyggelsen kan rette sig mod. Fx at reducere stereotype forestillinger om voldtægt (forstået som stereotype holdninger, der fastholder kulturelle (mis)forståelser om seksuelle overgreb, der ikke understøttes af faktuel viden) (van Mastrigt & Hartmann, 2021) og fjerne barrierer for at praktisere en samtykkebaseret kultur. Med denne rapport ønsker Det Kriminalpræventive Råd og Epinion at bidrage til at skabe et bedre vidensgrundlag for en effektiv forebyggende indsats på området.

I 2021 afdækkede en undersøgelse af Sarah van Mastrigt og Terese Hartmann fra Psykologisk Institut ved Aarhus Universitet i samarbejde med Det Kriminalpræventive Råd udbredelsen af stereotype forestillinger om voldtægt blandt 16-30-årige i dansk kontekst. Undersøgelsen konkluderede, at på trods af en generel lav accept af voldtægtsmyter hos de fleste respondenter var der et mindretal, der udtrykte en række problematiske holdninger til voldtægtssituationer, ofre og forbrydere. Det er særligt blandt 16-20-årige mænd, at der eksisterer stereotype og fejlagtige forestillinger om voldtægt. Det er et problem, da forskning viser, at voldtægtsmyter kan øge risikoen for overgreb (ibid.).

Undersøgelsen, der præsenteres i denne rapport, er baseret på data indsamlet via spørgeskemaer udfyldt af en repræsentativ stikprøve på 5.426 danskere mellem 16-74 år. Disse data er bearbejdet for at sikre repræsentation på tværs af køn, alder, region og uddannelsesniveau. Rapporten omfatter en analyse, hvor resultaterne fra målingerne i 2020-2021 stilles over for dem fra 2023. Når der refereres til 2021, er det data indsamlet i perioden december 2020 til januar 2021, der tages i betragtning. 2023 repræsenterer derimod data indsamlet mellem december 2022 og februar 2023. Ved sammenligning af disse to datasæt er det vigtigt at tage i betragtning, at loven om samtykkebaseret voldtægt blev vedtaget d. 17. december 2020 med effekt d. 1. januar 2021. Dette sammenfald med dataindsamlingsperioden i 2020-2021 betyder, at en stor del af debatten om samtykkeloven fandt sted før 2021-undersøgelsen, og derfor kan have øget det generelle fokus på samtykke i befolkningen i denne periode.

Rapporten har til formål at bidrage med viden på to områder: 1) Udbredelsen – og mulig udvikling i – danskernes accept af voldtægtsmyter, og 2) danskernes holdning til og mulige barrierer for at praktisere samtykke. Rapporten indledes med en præsentation af undersøgelsens hovedresultater for begge temaer. Dernæst følger en gennemgang af udbredelsen af voldtægtsmyter, udviklingen siden den seneste måling i 2021 blandt unge samt udbredelsen af myterne inden for forskellige undergrupper. Efterfølgende analyseres holdningen til samtykke samt potentielle barrierer for at praktisere samtykke. Dertil følger en analyse af, hvordan danskerne oplever, at samtykkelovgivning har påvirket deres forudsætninger for at praktisere samtykke. Rapporten afsluttes med en gennemgang af resultaternes implikationer for det kriminalpræventive arbejde. Endelig findes bilag med datagrundlag, design og uddybning af metode.

2. Hovedresultater

Voldtægtsmyter

Trods lav accept af voldtægtsmyter i befolkningen har en betydelig andel problematiske holdninger

På trods af en generel lav accept af voldtægtsmyter i befolkningen som helhed, har nogle grupper, særligt unge mænd, problematiske holdninger til voldtægtssituationer, voldtægtsofre og gerningsmænd. Det er især myter om kvindens manglende troværdighed og mandens manglende personlige ansvar, som er fremtrædende. Det er vigtigt at adressere dette, da international forskning peger på, at accepten af voldtægtsmyter kan øge risikoen for at begå og at blive udsat for seksuelle overgreb.

Voldtægtsmyterne accepteres oftere af unge mænd op til 20 år

Udbredelsen af voldtægtsmyter blandt unge er på niveau med tidligere. Særligt unge mænd mellem 16-20 år er tilbøjelige til at acceptere myterne om voldtægt. Respondenter med kortere og/eller erhvervsfaglige uddannelser er ligeledes mere tilbøjelige til at acceptere myterne sammenlignet med respondenter, som har (eller er i gang med) en videregående uddannelse.

Seksuel erfaring og livsstil hænger sammen med accept af myterne

På tværs af alder og uddannelse er respondenter med seksuel erfaring mere tilbøjelige til at afvise myterne. Dette kan potentielt forklares af, at personer med seksuel erfaring gennem egne oplevelser har opbygget et mere nuanceret syn på sex og seksuel vold. Hertil er det muligt, at seksuelt aktive personer er mere tilbøjelige til at tale om sex med andre. Samtidig ses en svag tendens til, at personer, der aldrig drikker alkohol i højere grad accepterer voldtægtsmyter end personer, der drikker hver måned. En mulig forklaring er, at ædruelige mennesker har et mere stereotyp syn på drukkultur, som kan understøtte en stereotyp forestilling om voldtægtsens omstændigheder.

Omfanget og kompleksiteten af voldtægtsmyterne understreger vigtigheden af et fortsat fokus på det forebyggende arbejde

Individets accept af voldtægtsmyter påvirkes således af mange forskellige faktorer, hvilket understreger kompleksiteten af det kriminalpræventive arbejde og vigtigheden af fortsat at have fokus på, hvordan voldtægtsmyter opstår og afvises. Der er ikke én faktor, som selvstændigt kan overkomme de problematiske holdninger og det kriminalpræventive arbejde skal altså indeholde flere facetter som eksempelvis undervisning, særligt fokus på unge – og unge mænd – og håndtere flere forskellige typer af voldtægtsmyter.

Samtykke

Holdningen til, at sex skal være baseret på samtykke, deles generelt i befolkningen

Alligevel oplever knap hver tredje kvinde under 30 år ofte ikke at blive respekteret, når seksuelle tilnærmelser afvises, hvilket tyder på diskrepans mellem generel holdning og praksis. Samtidig ses, at der på tværs af befolkningen er forskelle i, hvor mange der oplever samtykke som vigtigt. Blandt respondenter med grundskole eller erhvervsuddannelse som højeste gennemførte eller igangværende uddannelse er uenigheden størst: Hhv. 16 og 18% er uenige eller ambivalente om, hvorvidt det altid er vigtigt at sikre med samtykke til sex.

Mange unge finder det svært at spørge om eller aflæse om der er samtykke til sex

Undersøgelsen viser, at mange unge – særligt mænd – oplever udfordringer med at udtrykke og især spørge om samtykke til sex. Flere oplever, at det er svært at aflæse nonverbale signaler, hvilket undersøgelsen samtidig viser, er den typiske måde at kommunikere samtykke på. Hele 40% af de mandlige respondenter mellem 16-20 år synes, at det er svært at afgøre, om en anden samtykker til sex, hvis vedkommende ikke siger det med ord.

Sociale normer og alkohol som væsentlige barrierer for at praktisere samtykke

Samtidig ses, at flere unge tror, at andre unge ikke finder samtykke til sex vigtigt, og at personer med denne forestilling har sværere ved at kommunikere samtykke. Alkohol kan for særligt unge mænd gøre det nemmere at spørge om og udtrykke samtykke, men flere oplever også, at alkohol gør det sværere at afgøre, om der er samtykke til sex.

Bred efterspørgsel efter at udbrede viden om samtykke i befolkningen – langt fra alle føler sig oplyste om, hvad samtykke til sex indebærer

Knap to ud af tre respondenter (65%) er enige i, at de føler sig tilstrækkeligt oplyste om, hvad samtykke til sex indebærer. Det betyder således også, at en relativt stor andel enten ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst (18%) eller er usikre på, om de er (14%). For unge er der på tværs af uddannelsesbaggrund en betydelig andel (mellem 28% og 36%), der enten ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer, eller hverken er enig eller uenige i, at det er tilfældet – og andelen er størst blandt unge, der er i gang med eller har færdiggjort en erhvervsuddannelse. Unge, som har viden om samtykke fra undervisning i skolen, føler sig generelt mere oplyst end andre unge, hvilket illustrerer behovet for god seksualundervisning på tværs af alle typer ungdomsuddannelser.

Samtykkelovgivning har haft afgørende betydning for holdning og praksis til samtykke, men især unge mænd udtrykker bekymring for fejlagtigt at blive anklaget for voldtægt

Respondenterne oplever i vid udstrækning, at samtykkelovgivningen har haft betydning for deres opmærksomhed på og forudsætninger for at praktisere samtykke. Dog er særligt unge mænd mere bekymrede for at blive fejlagtigt anklaget for voldtægt. I kontekst af at unge mænd finder det særligt svært at kommunikere om samtykke, er dette et vigtigt opmærksomhedspunkt.

3. Voldtægtsmyter

Formålet med denne del af rapporten er at afdække udbredelsen af voldtægtsmyter i den danske befolkning i 2023. Myter om voldtægt kan forstås som stereotype forestillinger om voldtægtsens omstændigheder, ofre og gerningspersoner (Bohner et al., 2009; Burt, 1980). Der er altså tale om en holdning eller overbevisning, som et udtryk for, hvad en person tænker om voldtægt. At myterne er stereotype, henviser til, at der er tale om forsimplede, unuancerede og fordømmende forestillinger om, *hvorfor* og *hvordan* en voldtægt sker (van Mastrigt & Hartmann 2021).

Et eksempel er forestillingen om, at en voldtægt typisk er et fysisk voldeligt overgreb begået af en mand mod en fremmed kvinde, som er klædt i en bestemt type tøj. Udover at denne forestilling om en typisk voldtægt er unuanceret, er den også fejlagtig i og med, at de fleste begås af en gerningsperson, som offeret kender i forvejen, ligesom det er en normal reaktion blandt voldtægtsofre at reagere med lammelse fremfor fysisk kamp (Det Kriminalpræventive Råd, 2023).

Dog skal 'myte' i denne sammenhæng ikke forstås på den måde, at den forestillede voldtægt aldrig kunne forekomme i virkeligheden. Pointen er snarere, at voldtægtsmyter er en forsimplet forestilling om voldtægt, der som oftest ikke afspejler virkeligheden (van Mastrigt & Hartmann, 2021).

Stereotype forestillinger om, hvad en voldtægt er eller kan være, er problematiske for såvel forebyggelse som håndtering af voldtægt, når den først har fundet sted. Mere specifikt kan myterne være med til at retfærdiggøre eller negligere faktiske overgreb, flytte fokus og ansvar fra gerningsperson til offer samt re-traumatisere ofret (Elklit et al, 2020). Internationale studier viser, at udbredelsen af voldtægtsmyter hænger sammen med antallet af voldtægter (Franklin, 2012), ligesom voldtægtsmyter modvirker ofrenes tilbøjelighed til at indgive en anmeldelse (Heinskou et al. 2017; Egan & Wilson, 2012).

I analysen anvendes IRMA-DK-skalaen til at måle accept af voldtægtsmyter. Metoden er en udbredt tilgang til systematisk måling af voldtægtsmyter og er baseret på Illinois Rape Myth Acceptance (IRMA-skalaen) (McMahon & Farmer, 2011). IRMA-DK-skalaen er valideret af Skov et al. (2021) i en dansk kontekst med 14 udsagn fordelt på fire subskalaer. De fire subskalaer handler om viktimisering af ofret (*hun var selv ude om det*), fjernelse af forbryderens ansvar (*han gjorde det ikke med vilje*), indsnævring af, hvordan en voldtægt kan se ud (*ikke rigtig voldtægt*) og udfordring af, hvorvidt en voldtægt overhovedet har fundet sted (*hun lyver*). Dertil en samlet skala (IRMA-DK) med alle 14 udsagn. Der er altså tale om fire subskalaer og et samlet indeks baseret på en række udsagn om voldtægt. Hvert udsagn besvares ud fra en likert-skala gående fra "helt enig" til "helt uenig", hvor respondenterne angiver, hvor enige eller uenige de er. Disse scorer skal fortolkes således, at lavere tal indikerer større accept af voldtægtsmyterne, hvorimod højere tal signalerer større afvisning (van Mastrigt & Hartmann, 2021).

En styrke ved IRMA-DK-skalaen som redskab er, at det er en udbredt og valideret metode til at måle udbredelsen af voldtægtsmyter. Udover at det i denne rapport muliggør sammenligning med resultaterne fra 2021, giver det også mulighed for, at læseren kan sammenligne rapportens resultater med andre studier af voldtægtsmyter.

IRMA-DK-skalaen er dog ikke uden svagheder. En vigtig begrænsning relaterer sig til myternes heteronormative karakter, altså det forhold at myterne omhandler en voldtægt begået af en mand mod en kvinde. Selvom langt de fleste voldtægtsofre er kvinder¹, forekommer voldtægt af mænd og ikke-ciskønnede personer også i Danmark. En vigtig udfordring mht. at forebygge disse

¹ I et livstidsperspektiv er 84% af voldtægtsofre kvinder, mens 16% er mænd (Heinskou 2017).

voldtægtstyper handler netop om, at de generelt har fået mindre opmærksomhed. Formålet med denne rapport er at undersøge myter relateret til den typiske og hyppigst forekommende voldtægt, som er den begået af en mand mod en kvinde. Det er dog vigtigt at holde sig for øje, at denne form for voldtægt langt fra er den eneste, der finder sted.

3.1 Udbredelsen af voldtægtsmyter

I det følgende præsenteres udbredelsen af stereotype forestillinger om voldtægt i Danmark. Som beskrevet indledningsvist afdækkes udbredelsen af stereotype forestillinger om voldtægt via IRMA-DK-skalaen, som er et mål for accept af voldtægtsmyter. Tilslutningen til voldtægtsmyterne måles via graden af enighed med tre til fire udsagn på fire subskalaer. I det følgende præsenteres først respondenternes enighed med de enkelte udsagn inden for subskalaerne og dernæst de samlede skalaer.

3.1.1 IRMA-udsagn

Figur 1 viser respondenternes tilslutning til de enkelte udsagn for hver af de fire subskalaer. Det generelle billede på tværs af udsagn er, at de fleste respondenter er *uenige* i voldtægtsmytespørgsmålene. Med andre ord svarer størstedelen, at de er uenige eller helt uenige i de enkelte udsagn. Der er imidlertid forskel på graden af enighed med de enkelte udsagn. Det er tydeligt, at udsagnene tilhørende IRMA-kategorierne *han gjorde det ikke med vilje* og *hun lyver* skaber større splittelse mellem respondenterne.

Ser vi nærmere på de enkelte IRMA-kategorier ses, at kategorier afspejler forskellige perspektiver på voldtægt, og at disse i varierende grad accepteres. Således handler den første IRMA-kategori, *hun var selv ude om det*, om kvindens egen rolle i voldtægt og centrerer om, at kvinders adfærd i forbindelse med alkohol, fester og påklædning påstås at kunne resultere i voldtægt (såkaldt *victim blaming*). Data viser dog, at et betydeligt flertal (mellem 85 og 90%) af respondenterne erklærer sig uenige i disse udsagn. Dette illustrerer, at respondenter generelt ikke lægger skylden for voldtægten på offeret, idet mere end otte ud af 10 afviser denne forestilling.

Det samme mønster gør sig gældende for IRMA-kategorien *ikke rigtig voldtægt*. Her opstilles en idé om, at en 'rigtig' voldtægt nødvendigvis skal være fysisk voldelig og efterlade offeret med mærker efter vold. Der er dog bred enighed blandt respondenterne om, at dette er en forsimplet forståelse af voldtægt, idet omkring ni ud af 10 udtrykker uenighed i disse udsagn.

IRMA-kategorien *han gjorde det ikke med vilje* søger at belyse mandens rolle i en voldtægt og lægger op til en antagelse om, at ukontrollerbare seksuelle drifter kan resultere i utilsigtede voldtægter. Her ses en større variation i svarene, med en tættere fordeling mellem dem, der accepterer (33%) og afviser (37%) dette udsagn, samt en betydelig gruppe, der udtrykker ambivalens (30%). Denne splittelse kan afspejle både at denne forestilling i højere grad accepteres, men også at disse udsagn kan tolkes således, at der er en forståelse af, at mænds seksuelle lyst er mere fremtrædende, også selvom det ikke fjerner ansvaret for voldtægten.

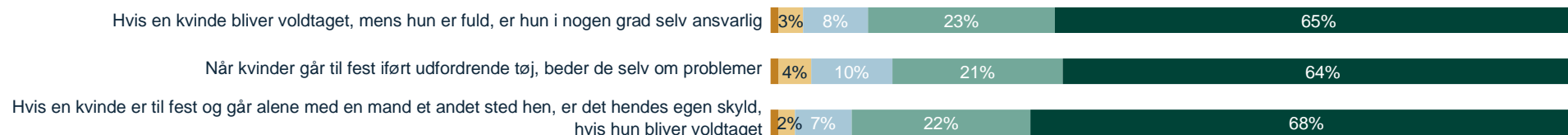
Endelig er der IRMA-kategorien *hun lyver*. Her sættes spørgsmålstegn ved, om en voldtægt overhovedet har fundet sted. På disse udsagn er respondenter igen splittede, især når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt "voldtægtsbeskyldninger bruges ofte som hævn mod mænd". Her udtrykker 44% uenighed, og en betydelig andel er enten enige (21%) eller ambivalente (35%). Denne splittelse ses også på tværs af de andre udsagn i denne kategori.

På tværs af de 14 udsagn er der altså en væsentlig andel, der udtrykker enighed i eller ambivalens omkring de udsagn, der måler forestillinger om mænds ukontrollérbare drift som årsag til voldtægt, men også hvorvidt voldtægten har fundet sted. Dette peger dels på vigtigheden i at differentiere mellem forskellige typer af voldtægtsmyter, og dels på at arbejdet mod udbredelsen af voldtægtsmyter i Danmark bør fokusere på at gøre op med forestillingen om *han gjorde det ikke med vilje og hun lyver*.

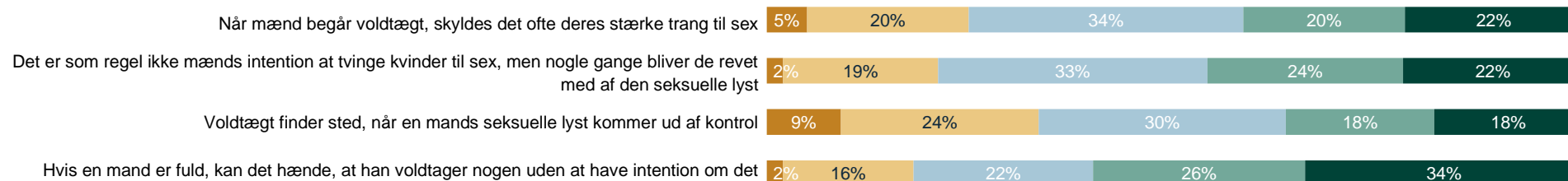
I næste afsnit præsenteres den overordnede tilslutning til voldtægtsmyter målt via IRMA-DK-skalaen ved at samle de 14 udsagn i ét samlet mål.

Figur 1: Svarfordeling på IRMA-DK voldtægtsmyteudsagn.

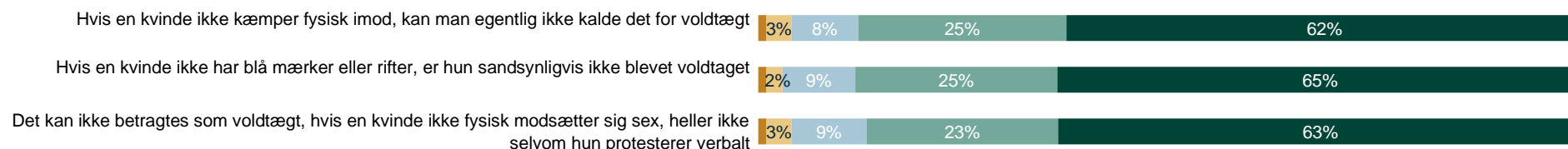
Hun var selv ude om det

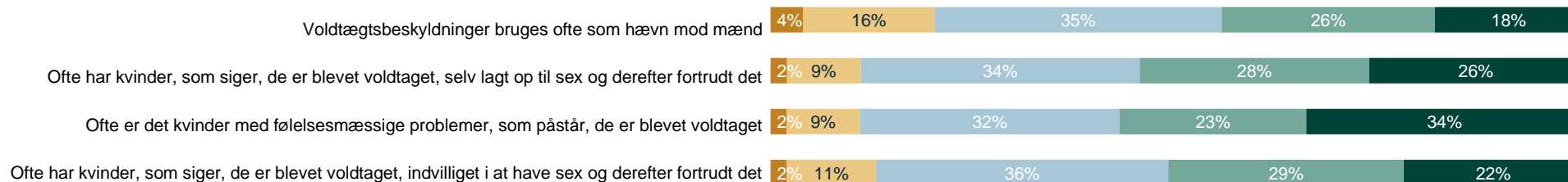
Han gjorde det ikke med vilje

Ikke rigtig voldtægt

Hun lyver

Note: N = 5.426.

■ Helt enig ■ Enig ■ Hverken enig eller uenig ■ Uenig ■ Helt uenig

3.1.2 IRMA-indeks

Figur 2 viser respondenternes samlede opfattelse af voldtægtsmyter i 2023 målt på de fire IRMA-subskalaer og den samlede IRMA-DK-skala, altså når de enkelte udsagn lægges sammen til et samlet mål. Værdien 5 indikerer, at respondenterne er meget uenig i subskalaen, mens 1 betyder, at respondenterne er meget enig i voldtægtsmytespørgsmålene. Værdier tættere på 5 indikerer således, at voldtægtsmyter i højere grad afvises, mens værdier tættere på 1 indikerer, at voldtægtsmyter i højere grad accepteres.

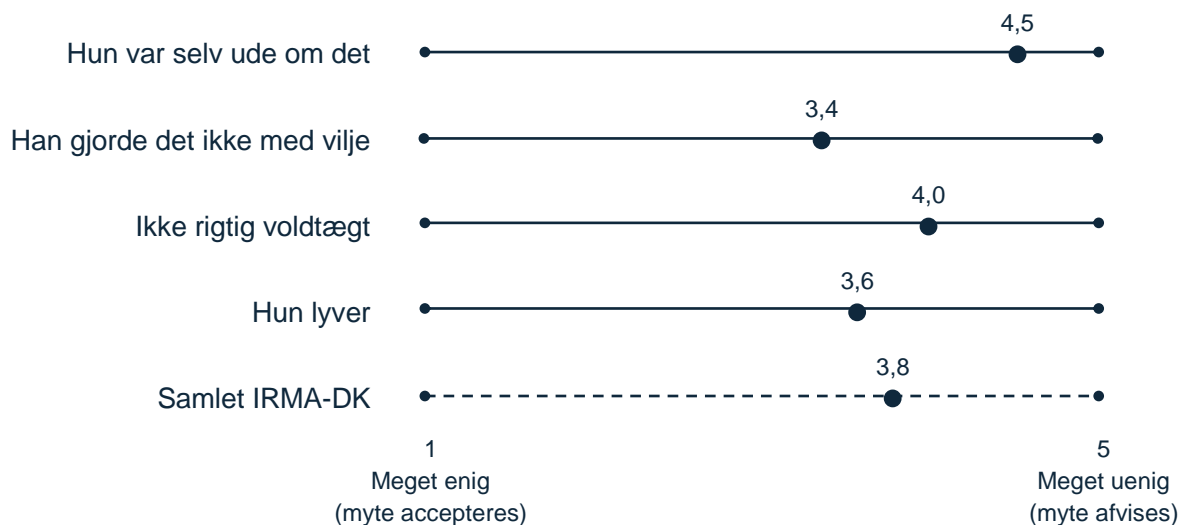
Helt overordnet viser figuren, at respondenternes score på den samlede IRMA-DK-skala er 3,8. Den gennemsnitlige respondent har altså en score, der ligger i den uenige ende af skalaen, hvilket selvfølgelig stemmer med konklusionen fra gennemgangen af de enkelte udsagn ovenfor. Det indikerer altså, at respondenterne samlet set er afvisende over for voldtægtsmyter. Zoomes nærmere ind på de enkelte subskalaer, forekommer en vis variation mellem de fire IRMA-kategorier. Mindst udbredt er forestillingen om, at voldtægt er offerets egen skyld (*hun var selv ude om det*), hvor gennemsnitsværdien for respondenterne ligger højt på 4,5 (mellem uenig og helt uenig).

På subskalaen *ikke rigtig voldtægt* ses også en relativt høj gennemsnitlig score. Her ligger den gennemsnitlige værdi på 4,5 svarende til at være uenig i myten. I tråd med respondenternes fordeling på de enkelte udsagn, som blev gennemgået i afsnit 3.1.1, ses det således, at IRMA-kategorierne *hun var selv ude om det* og *ikke rigtig voldtægt* generelt afvises i stikprøven.

Til sammenligning er kategorierne *han gjorde det ikke med vilje* og *hun lyver* mere udbredt i stikprøven. For *han gjorde det ikke med vilje* er den gennemsnitlige tilslutning 3,4. Det er således den af de fire subskalaer, som danskerne relativt set er *mindst* afvisende overfor. Som beskrevet i afsnit 3.1.1 opnår udsagnene indeholdt i denne subskala også den relativt største tilslutning. Det er dog vigtigt at bemærke, at den gennemsnitlige score ligger i den uenige ende af skalaen, og at der på tværs af udsagnene også er flere, der afviser end accepterer voldtægtsmytespørgsmålene inden for denne kategori.

Endelig er der subskalaen om, at *hun lyver*. Ligesom *han gjorde det ikke med vilje* er danskernes accept af *hun lyver* med en score på 3,6 relativt mere udbredt. Det skal dog igen bemærkes, at den gennemsnitlige score på 3,6 indikerer, at subskalaen generelt set afvises af respondenterne, selvom der er en væsentlig andel, som accepterer eller er ambivalente. Igen afspejler den relativt lavere score analysen i 3.1.1, at respondenterne er splittede omkring myten.

Figur 2: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept. Samlet IRMA-DK og subskalaer.

Note: N = 5.426.

Samlet set peger resultaterne i afsnit 3.1.1 og 3.1.2 på, at ikke alle voldtægtsmyter er udbredte i stikprøven. Således bliver myterne *hun var selv ude om det* og *ikke rigtig voldtægt* afvist af langt de fleste. Disse myter omfatter begge et element af victim blaming. Hvor *hun var selv ude om det* placerer et forebyggende ansvar hos offeret, tillægger myten *ikke rigtig voldtægt* ofret et ansvar, som handler om, hvordan man bør reagere i en overgrebssituation.

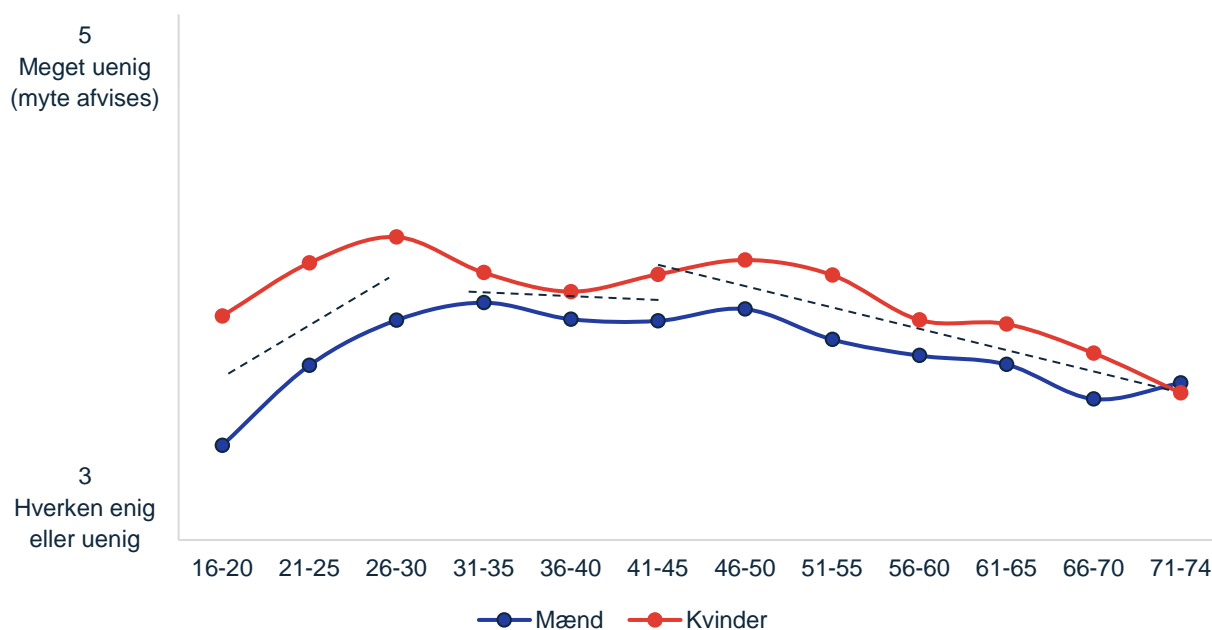
Endnu vigtigere viser resultaterne, at myterne *han gjorde det ikke med vilje* og *hun lyver* accepteres af en væsentlig andel af stikprøven. Udbredelsen af myten *han gjorde det ikke med vilje* tyder på, at køn og forventninger til særligt det mandlige køn spiller en rolle i stereotype forestillinger om voldtægt. Det kan derfor være vigtigt at overveje betydningen af køn og kønsroller i arbejdet med voldtægtsmyter. På samme vis indikerer respondenternes accept af myten *hun lyver*, at forventninger om falske voldtægtsanklager spiller en rolle for stereotype forestillinger om voldtægt i Danmark. En forklaring herpå kan være at folk overvurderer omfanget af falske anklager, og at det i sidste ende øger tilslutningen til myten. En afdækning af de egentlige årsager til myternes relative udbredelse er imidlertid ikke mulig i denne undersøgelse, og den væsentlige pointe er derfor i højere grad, at disse myter bør tildes særlig opmærksomhed i arbejdet med at forebygge voldtægter i Danmark.

3.2 Accept af voldtægtsmyter på tværs af demografi

Forskelle i accepten af voldtægtsmyter findes ikke alene på tværs af de forskellige typer af myter. På det samlede IRMA-DK-indeks er der væsentlige forskelle i, hvor udbredte voldtægtsmyterne er inden for forskellige demografiske grupper. I det følgende afdækkes, hvordan den samlede IRMA-DK-score fordeler sig på respondenternes køn, alder, region og uddannelsesbaggrund.

Figur 3 neden for viser sammenhæng mellem respondentens alder, køn og accept af voldtægtsmyter målt på det samlede IRMA-DK-indeks. Figuren viser tre interessante tendenser.

Figur 3: Sammenhæng mellem alder og voldtægtsmyteaccept. Samlet IRMA-DK.

Note: N = 5.426. Bemærk trunkering af y-akse, som derfor starter ved værdien 3 fremfor 1. Den stiplede linje viser den lineære trend indenfor tre afgrænsede aldersgrupper: 16-30 år, 31-45 år og 46-74 år.

For det første er der væsentlige forskelle i, hvor meget hhv. mænd og kvinder tilslutter sig myterne. På tværs af alder er kvinder *mindre tilbøjelige* til at tilslutte sig myterne, end mænd er. Den gennemsnitlige mand er moderat mere tilbøjelig til at acceptere myterne og scorer 3,5 på det samlede indeks, mens den gennemsnitlige kvinde scorer 3,8.

For det andet er forskellen mellem mænd og kvinders tilslutning til myterne langt større i de yngste aldersgrupper sammenlignet med andre aldersgrupper i befolkningen. Med andre ord er unge mænd langt mere tilbøjelige til at acceptere voldtægtsmyter end unge kvinder er. Kønsforskellen er størst blandt de 16-20-årige med en forskel på 0,5 på det samlede IRMA-DK-indeks (skaleret fra 1-5). Forskellen mellem mænd og kvinder er næsten lige så stor blandt de 21-25-årige (0,4 skalapoint), mens den er væsentligt mindre blandt de 26-30-årige (0,2 skalapoint). Dette viser også, at unge mænd mellem 16-20 år er den gruppe på tværs af respondenterne, der i højest grad accepterer myterne.

For det tredje er det vigtigt at bemærke, at afvisning af voldtægtsmyter ikke stiger lineært med alderen. Mens vi for ungegruppen ser en positiv sammenhæng mellem alder og afvisning af myterne, hvor 26-30-årige er mere tilbøjelige til at afvise myterne end de 16-20-årige er, findes ikke en tilsvarende tydelig sammenhæng mellem alder og udbredelsen af voldtægtsmyter i resten af befolkningen. Blandt de 31-74-årige er der enten ingen sammenhæng mellem alder og tilslutning til voldtægtsmyterne (det gælder de 30-50-årige), eller der er en svag tendens til, at de ældste

respondenter tilslutter sig myterne i lidt højere grad end de yngre voksne (dette gælder de 51-74-årige).²

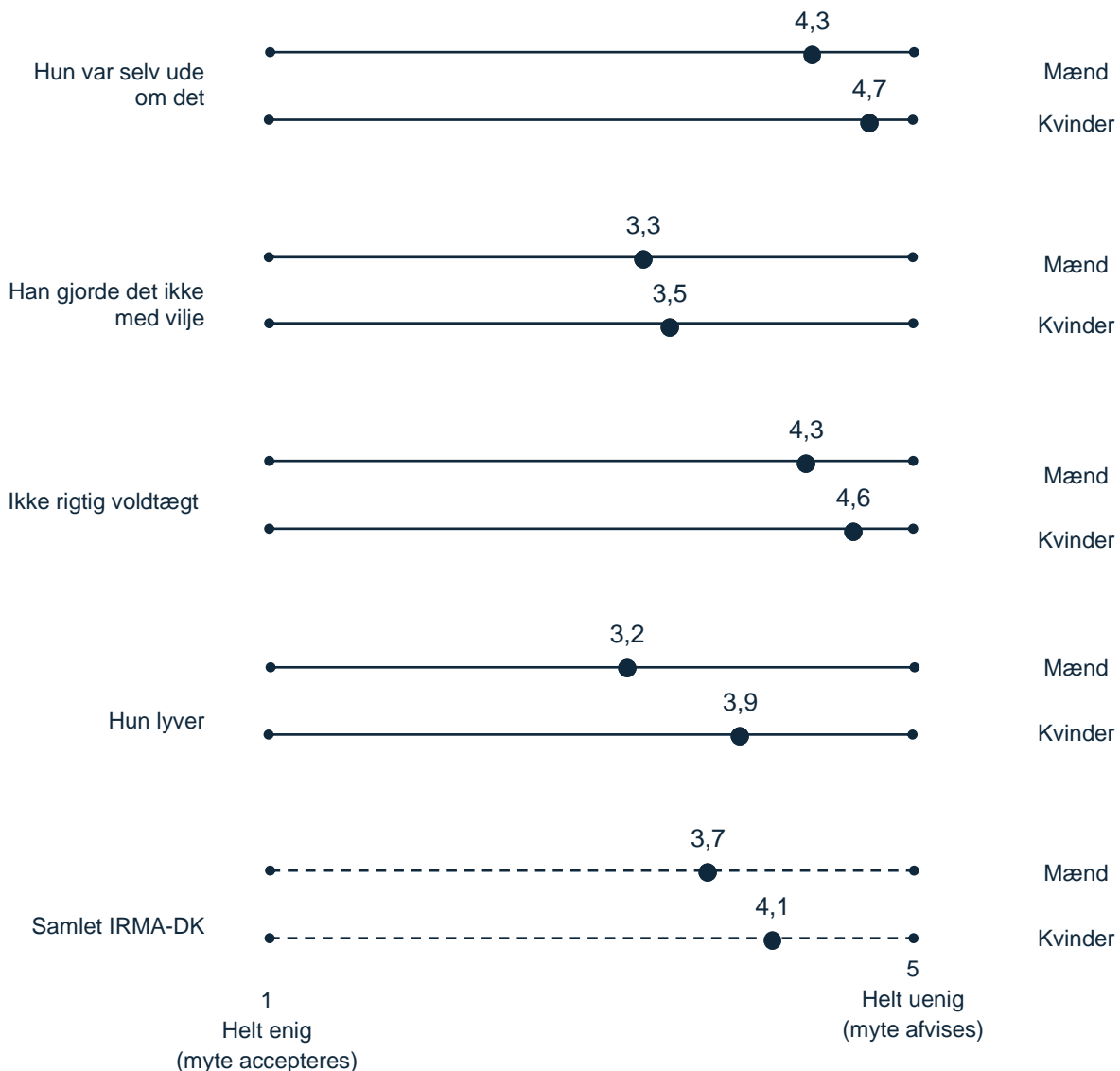
Samlet set tegner der sig et billede af, at kvinder generelt er mere tilbøjelige til at afvise voldtægtsmyter end mænd. Og at voldtægtsmyterne i særlig grad synes at eksistere blandt mænd i den yngste aldersgruppe under 25 år.

Disse forskelle genfindes, hvis vi dykker ned i de enkelte subskalaer i IRMA-DK-indekset for ungegruppen. Figur 4 viser den samlede score for hver af de fire subskalaer for respondenter i alderen 16-30 år, hvor forskellen mellem mænd og kvinder er udtalt på alle fire. Subskalaen *hun lyver* skiller sig ud ved i særlig grad at splitte de unge mænd og kvinder. Unge mandlige respondenter er tydeligt mere tilbøjelige til at have stereotype forestillinger om, at voldtægtsanklager ofte er kvinder, der lyver. Mænd scorer i gennemsnit 0,7 skalapoint højere på subskalaen *hun lyver* end kvindelige respondenter gør. Det gælder også for denne subskala, at udbredelsen blandt mænd og kvinder adskiller sig *mest* i de yngste aldersgrupper, og ser man kun på de 16-20-årige er forskellen mellem mænd og kvinder på hele 0,9 skalapoint.

De problematiske holdninger til voldtægt og voldtægtsofre er således mest udbredt blandt unge mænd mellem 16-20 år. Det er særligt stereotype forestillinger om kvindens manglende troværdighed og mandens manglende kontrol, som accepteres af de unge mænd.

² Bivariat OLS-analyser med robuste standardfejl af sammenhængen mellem alder (intervalskaleret) og IRMA-DK viser, at alder ikke korrelerer signifikant med den samlede IRMA-DK, når hele stikprøven betragtes samlet (-0,00, $p > 0,05$). Analyser indenfor de enkelte subgrupper viser en positiv sammenhæng blandt de 16-30-årige (0,04, $p < 0,001$), ingen sammenhæng blandt de 30-45-årige (-0,00, $p > 0,05$), en negativ sammenhæng blandt de 46-60-årige (-0,02, $p < 0,001$) og en negativ sammenhæng blandt dem over 60 år (-0,02, $p < 0,001$).

Figur 4: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept. Samlet IRMA-DK og subskalaer, 16-30-årige, fordelt på køn

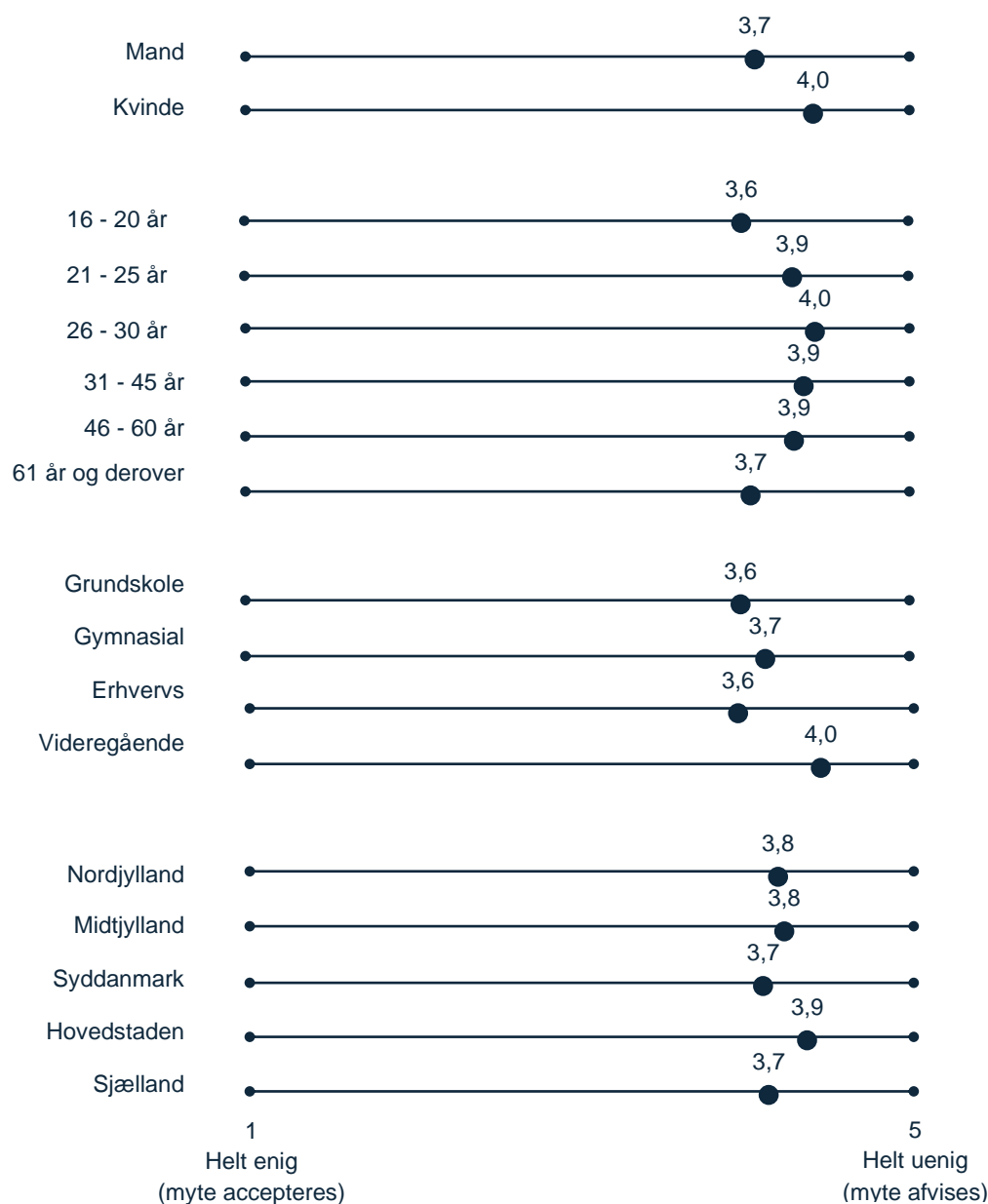

Note. N = 5.426.* angiver signifikant forskel på gennemsnit på tværs af de to målinger.

Hvis vi i sammenhængen mellem alder og tilslutning til voldtægtsmyter kontrollerer for uddannelse, ses det, at styrken på sammenhængen mellem alder og accept af voldtægtsmyter mindskes³. Det indikerer, at en del af årsagen til, at ældre unge er mere afvisende overfor voldtægtsmyter, skyldes, at de er højere uddannede. Figur 5 nedenfor viser et samlet overblik over den gennemsnitlige voldtægtsmyteaccept fordelt på køn, alder, uddannelse og region på den samlede IRMA-DK-score.

³ Når stikprøven afgrænses til de 16-30-årige, viser OLS-analyser med robuste standardfejl, at alder (intervalskaleret) korrelerer signifikant med den samlede IRMA-DK. Denne sammenhæng er robust overfor kontrolvariable. Bivariat model med kun alder: 0,04, p > 0,001. Multivariat model med alder og kontrol for uddannelse: 0,02, p < 0,001. Multivariat model med alder og kontrol for uddannelse, region, køn, alkoholforbrug, civilstatus og seksuel erfaring: 0,02, p < 0,001.

Figur 5: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept fordelt på køn, alder, uddannelse og region. Samlet IRMA-DK.

Note: N = 5.426.

Ser vi nærmere på, hvordan respondenter med forskellige uddannelsesbaggrund svarer på det samlede IRMA-indeks ses, at typen og længden af uddannelse synes at hænge sammen med ens accept af myterne. Figur 5 viser, at respondenter, som har grundskole, gymnasium eller erhvervsuddannelse som højeste gennemførte eller igangværende uddannelse generelt er mindre tilbøjelige til at afvise voldtægtsmyterne end respondenter, som har (eller er i gang med) en videregående uddannelse. Respondenter, som har (eller i gang med) en videregående uddannelse scorer i gennemsnit 4,0 på det samlede IRMA-DK-indeks, mens personer med grundskole, gymnasium eller erhvervsuddannelse scorer mellem 3,6 og 3,7. Det er imidlertid værd at bemærke, at respondenterne i alle fire uddannelseskategorier i gennemsnit placerer sig i den uenige ende af skalaen og således samlet set afviser myterne.

Figur 4 viser også hvor udbredte voldtægtsmyterne er på tværs af de fem regioner. Enkelte forskelle mellem regionerne er statistisk signifikante, men substantielt er forskellene så små, at de ikke har væsentlig praktisk betydning⁴.

Samlet set viser resultaterne, at accept af stereotype forestillinger om voldtægt hænger tydeligt sammen med demografi. Både køn, alder og til dels uddannelsesniveau spiller en rolle for, hvor tilbøjelig man er til at afvise de stereotype forestillinger om voldtægt. Der er en tydelig tendens til, at kvinder i højere grad afviser myterne end mænd gør, og samtidig tegner der sig et billede af, at respondenternes forestillinger om voldtægt er forskellig på tværs af ungegruppen. Således er voldtægtsmyterne mest udbredt blandt de 16-20-årige, mens myterne er en anelse mindre udbredte blandt de 21-25-årige og markant mindre udbredte blandt de 26-30-årige. Samlet set er unge mænd mellem 16-20 år således den gruppe, hvor voldtægtsmyterne i højest grad eksisterer. Ud fra et forebyggelsesperspektiv er gruppen derfor særligt interessant – til dels også, da flere unge i denne gruppe er i gang med at danne de første erfaringer med sex og seksuelle normer og forestillinger. Dette understreger vigtigheden af at fokusere på ungegruppen i det forebyggende arbejde mod udbredelsen af voldtægtsmyter og samtidig at skelne mellem de helt unge og voksne unge i den indsats.

Med datagrundlaget for undersøgelsen kan vi ikke afgøre, om de sammenhænge, der ses mellem alder og udbredelsen af voldtægtsmyter, er udtryk for en modnings- eller generationseffekt. Vi kan med andre ord ikke påvise, om forskelle på tværs af alder kan forklares af, at den enkelte bliver mere tilbøjelig til at afvise voldtægtsmyter efterhånden som vedkommende modnes fra at være teenager til at være ung voksen. Eller om forskellene kan forklares af at forskellige generationer afviser voldtægtsmyter i forskellig grad. Det synes imidlertid sandsynligt, at der er tale om en modningseffekt, hvor udviklingen blandt unge op til 30 år kan forklares af, at unge bliver mindre tilbøjelige til at tro på voldtægtsmyterne efterhånden som de bliver ældre og får flere seksuelle erfaringer og flere erfaringer med parforhold, eller i takt med, at de uddanner sig.

3.3 Udvikling i udbredelsen af voldtægtsmyter blandt unge

I 2021 undersøgte Sarah van Mastrigt og Terese Hartmann fra Psykologisk Institut ved Aarhus Universitet i samarbejde med Det Kriminalpræventive Råd accepten af voldtægtsmyter blandt unge mellem 16 og 30 år (van Mastrigt & Hartmann, 2021). Siden da er første voldtægtssag dømt efter samtykkeloven, implikationer af lovgivningen har fået øget opmærksomhed og eventuelle effekter af den nye voldtægtsbestemmelse om samtykke på accepten af voldtægtsmyter på kort sigt forventes derfor at kunne identificeres på nuværende tidspunkt.

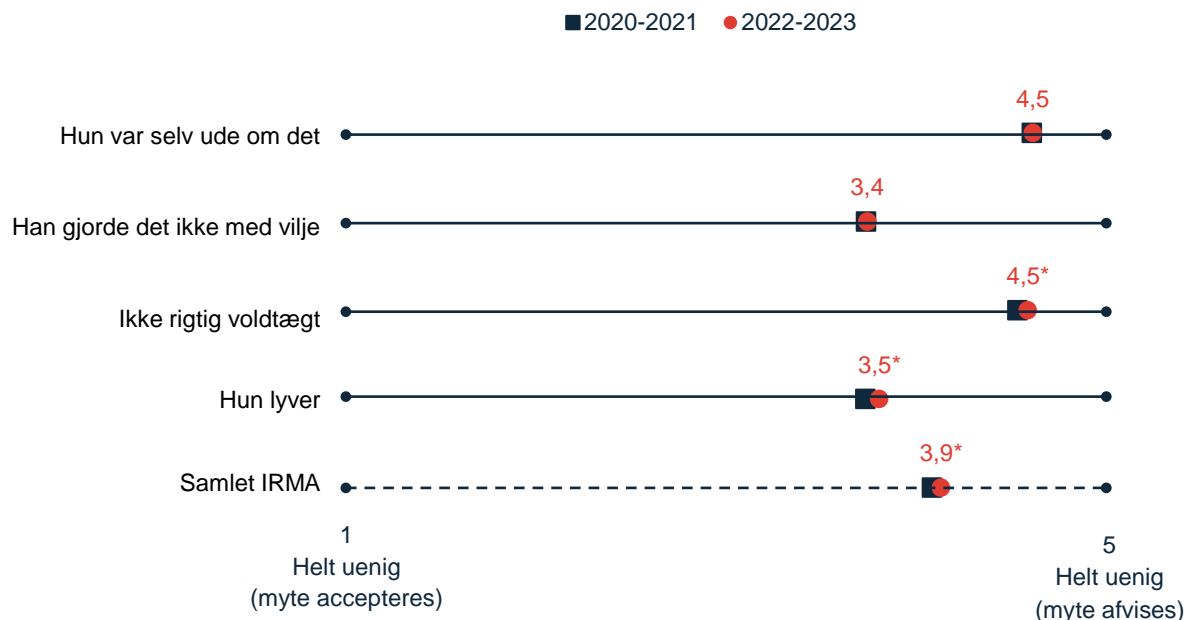
I dette afsnit sammenlignes resultaterne fra 2021 med 2023 for at belyse, om der kan spores en udvikling i udbredelsen af voldtægtsmyter blandt ungegruppen. Data er indsamlet og behandlet med henblik på at sikre repræsentativitet og sammenlignelighed over tid⁵.

⁴ Den signifikante forskel mellem hovedstadsområdet og andre regioner er robust overfor inkl. af kontrolvariable køn, alder og uddannelse. Alle modeller med hovedstadsområdet som referencekategori. Midtjylland: - 0,13, $p < 0,001$ (bivariat); -0,08, $p < 0,001$ (inkl. kontroller). Nordjylland: - 0,15, $p < 0,001$ (bivariat); -0,10, $p < 0,001$ (inkl. kontroller). Sjælland: - 0,21, $p < 0,001$ (bivariat); -0,13, $p < 0,001$ (inkl. kontroller). Syddanmark: - 0,22, $p < 0,001$ (bivariat); -0,14, $p < 0,001$ (inkl. kontroller).

⁵ Der henvises til bilag for metodiske overvejelser og forbehold ift. sammenlignelighed

Figur 6 viser de gennemsnitlige værdier på IRMA-DK-skalaerne for målingen fra 2021 (blå firkant) sammenlignet med resultaterne fra 2023 (rød cirkel). Selvom der ses statistisk signifikante forskelle, må de betegnes som ganske små – og i praksis stort set ubetydelige.

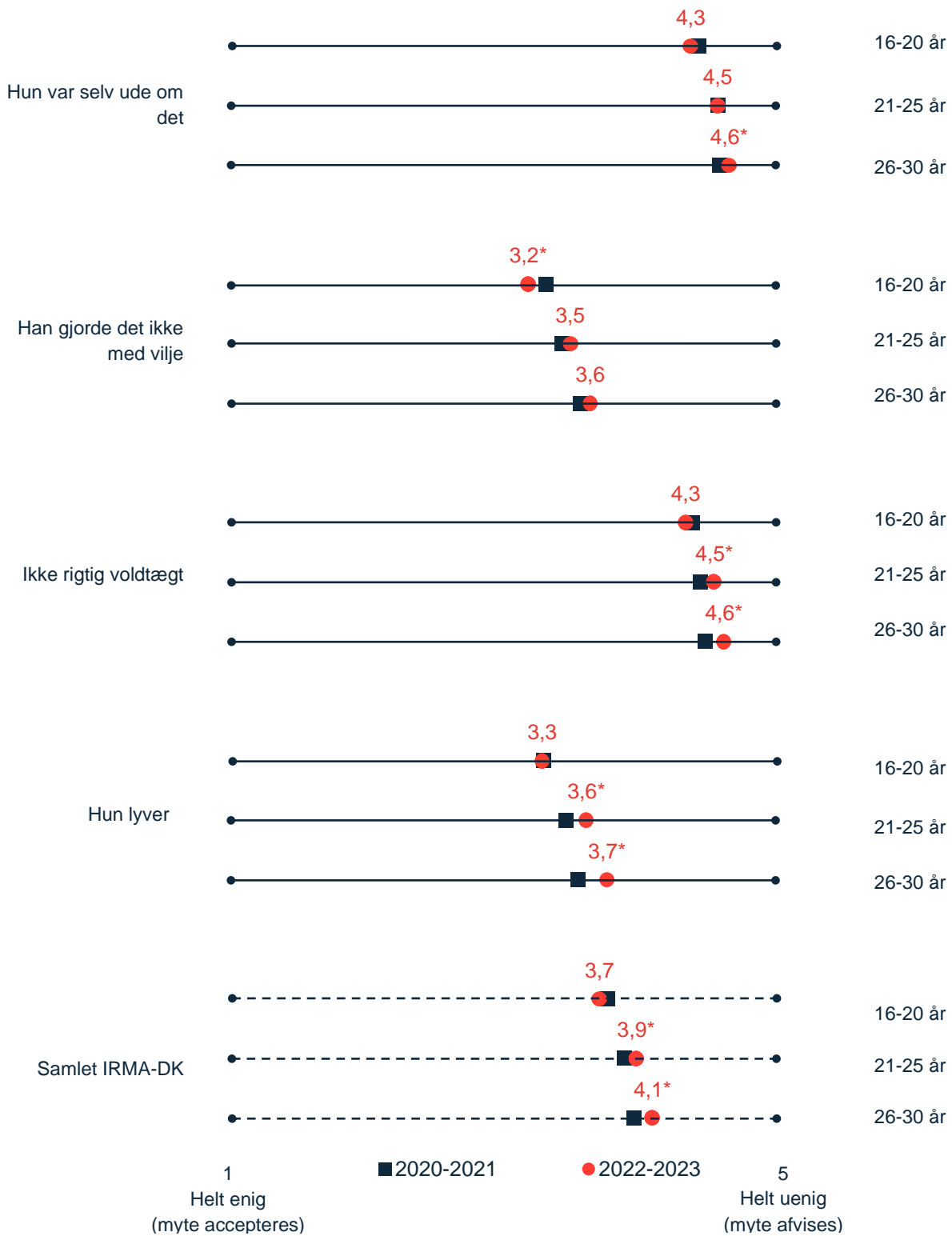
Figur 6: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept blandt 16-30-årige i 2021 og 2023. IRMA-DK.

Note. Total N = 5.510 (2020-2021: N = 2.202; 2022-2023: N = 3.308). * angiver signifikant forskel på gennemsnit på tværs af de to målinger.

Den manglende ændring i unges accept af voldtægtsmyter genfindes, når vi ser nærmere på de forskellige aldersgrupper inden for ungegruppen af 16-30-årige. Selvom vi også her ser statistisk signifikante forskelle inden for aldersgrupperne over tid, er disse af meget begrænset størrelse. Det samlede billede peger derfor på, at på trods af de førnævnte lovgivningsmæssige ændringer siden sidste måling, er der ikke tydelige indikationer på, at vi står over for en større kulturforandring som følge af den nye samtykkelovgivning.

Figur 7: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept blandt 16-30-årige i 2021 og 2023. IRMA-DK. Fordelt på alder.

Note. Total N = 5.510 (2020-2021: N = 2.202; 2022-2023: N = 3.308). * angiver signifikant forskel på gennemsnit på tværs af de to målinger. Bemærk at forskel blandt de 16-20-årige på subskala for *han gjorde det ikke med vilje* er negativ.

Samlet set indikerer resultaterne, at trods ny samtykkebaseret voldtægtslovgivning ses ikke en substantiel forskel i ungegruppens forestillinger om voldtægt. Accepten af voldtægtsmyter blandt ungegruppen er på niveau med tidligere.

3.4 Livsstil og myter om voldtægt

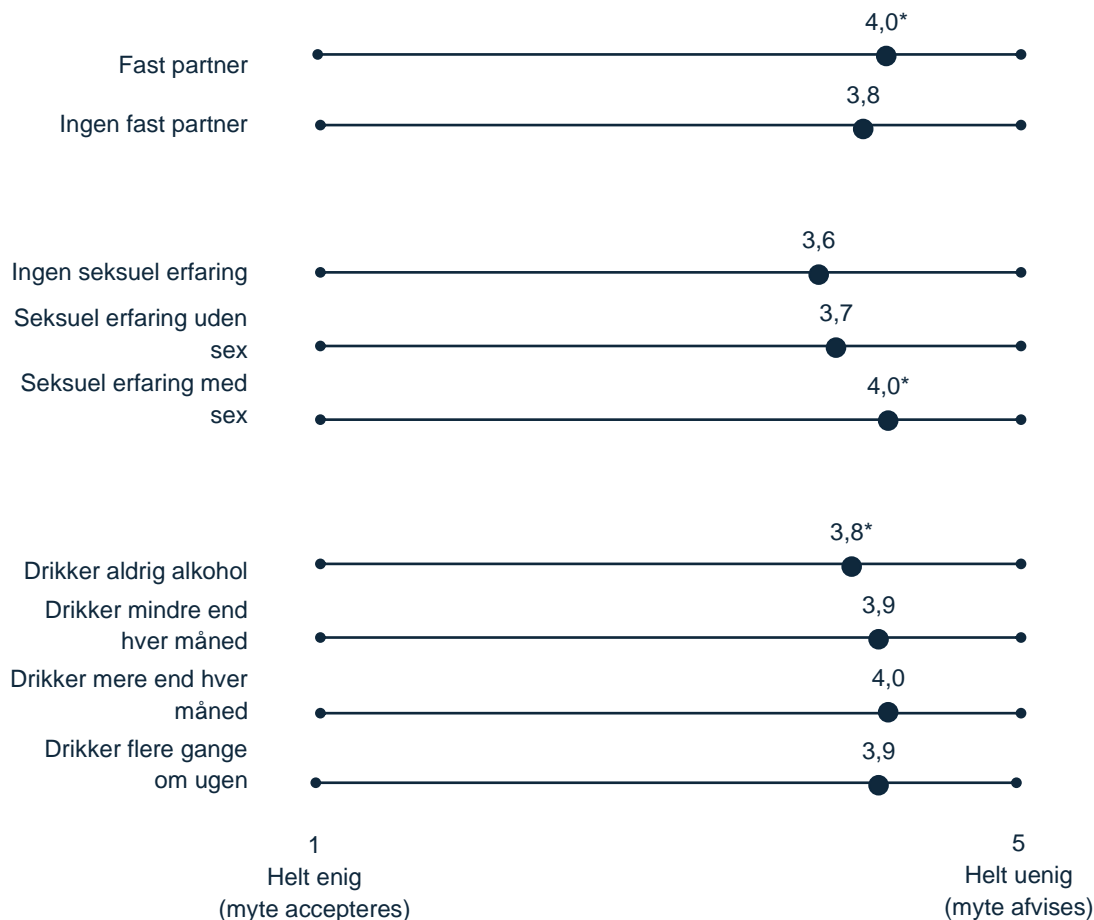
Tidligere undersøgelser peger på, at livsstilsfaktorer såsom alkohol og civilstatus kan spille en rolle i voldtægt og for accepten af voldtægtsmyter. Den seneste offentliggjorte offerundersøgelse fra 2022 peger fx på, at knap halvdelen af alle voldtægts ofre var påvirket af alkohol, mens det ifølge ofrene gjaldt seks ud af 10 af gerningspersonerne. Alkoholindtag, civilstatus og seksuel erfaring kan således potentielt bidrage til at belyse forestillinger om voldtægt. Figur 8 viser den gennemsnitlige score på den samlede IRMA-DK-skala på tværs af forskellige livsstilsparametre: Civilstatus, seksuel erfaring og alkoholvaner. Samlet set ses, at livsstil på flere måder kan spille en rolle for accepten af voldtægtsmyter.

I gennemsnit er personer med en fast partner en smule mere afvisende overfor voldtægtsmyter sammenlignet med personer, der ikke er i et fast parforhold. Hvor danskere med en fast partner scorer 4,0 på den samlede IRMA-DK-skala, har personer uden en fast partner en gennemsnitlig score på 3,8. Denne sammenhæng kan imidlertid forklares af alder. Når vi kontrollerer for, at fast partner og alder ofte følges ad, forsvinder sammenhængen mellem fast partner og at afvise voldtægtsmyter. At være i fast parforhold synes altså isoleret set ikke at spille en rolle for accepten af voldtægtsmyter.

Seksuel erfaring synes derimod i højere grad at kunne bidrage til at forstå udbredelsen af voldtægtsmyter. Som Figur 8 illustrerer er personer med seksuel erfaring mere tilbøjelige til at afvise myterne sammenlignet med de personer, der ikke har haft sex. Således har personer, der før har haft sex en gennemsnitlig score på den samlede IRMA-DK-skala på 4, mens personer med ingen seksuel erfaring har en score på 3,6. Når der tages højde for de andre livsstilsfaktorer (alkoholforbrug og civilstatus) samt alder og køn bliver sammenhængen mellem seksuel erfaring med sex og voldtægtsmyteaccept mindre⁶, om end den ikke forsvinder. Det tegner et billede af, at seksuel erfaring i sig selv har en betydning for enighed med voldtægtsmyterne. En mulig forklaring er, at personer med seksuel erfaring gennem egne oplevelser har opbygget et mere nuanceret syn på sex og seksuel vold. Hertil er det muligt, at seksuelt aktive personer er mere tilbøjelige til at snakke om sex med andre. Begge forhold kan gøre, at seksuelt aktive personer har lettere ved at afvise stereotypiserede forestillinger om voldtægt.

⁶ Forskellen mellem personer med seksuel erfaring med sex og personer uden seksuel erfaring er robust overfor inkl. af kontrolvariable alkoholforbrug, civilstatus, køn, alder, region og uddannelse. Seksuel erfaring med sex (ref. ingen seksuel erfaring): 0,16, $p < 0,05$ (multivariat model); 0,31, $p < 0,05$ (bivariat model, dvs. uden kontrolvariable).

Figur 8: Gennemsnitlig voldtægtsmyteaccept fordel på livsstilsfaktorer. Samlet IRMA-DK.

Note. N = 5.426. * angiver signifikant forskel mellem grupperne.

Endelig viser Figur 8 den gennemsnitlige IRMA-DK-score på tværs af respondenternes forskellige alkoholvaner. Det ses, at der ikke er en entydig tendens til, at hyppigheden af at drikke alkohol hænger sammen med ens accept af voldtægtsmyter. Der er en svag tendens til, at personer, der aldrig drikker alkohol i højere grad accepterer voldtægtsmyter, end personer der drikker mere end hver måned. Denne forskel går igen på tværs af alder, uddannelse og civilstatus⁷. Én mulig forklaring ud af mange kan være, at ædruelige mennesker har et mere stereotyp syn på drukkultur, som understøtter en stereotyp forestilling om voldtægtsens omstændigheder. Det vil dog kræve flere studier at belyse, i hvilket omfang og hvorfor alkoholforbrug spiller en rolle for danskernes syn på voldtægter.

Samlet set synes forestillinger om voldtægt således at hænge sammen med den enkeltes livsstil, specifikt seksuel erfaring og til dels alkoholforbrug. Selv når der tages højde for andre forhold såsom alder og uddannelse, ses der en sammenhæng med hhv. seksuel erfaring og alkoholforbrug. Det tegner et billede af, at individets accept af voldtægtsmyter er påvirket af mange forskellige faktorer og forhold, som blandt andre ting omfatter personlig livsstil og erfaringer. Det

⁷ Forskellen mellem personer med og uden alkoholforbrug er robust overfor inkl. af kontrolvariable seksuel erfaring, civilstatus, køn, alder, region og uddannelse. Alkoholforbrug (ref. drikker aldrig alkohol): 0,13, $p < 0,05$ (multivariat model); 0,16, $p < 0,05$ (bivariat model, dvs. uden kontrolvariable).

understreger, hvordan arbejdet med at aflive voldtægtsmyter for at forebygge voldtægt er komplekst og kræver en fortsat opmærksomhed på, hvordan voldtægtsmyter opstår og vedligeholdes.

4. Samtykke til sex

Fra januar 2021 trådte den samtykkebaserede voldtægtslovgivning (også kaldet Samtykkeloven) i kraft, som gør det strafbart at have samleje med en person, der ikke samtykker. Før kunne man dømmes for voldtægt, hvis der var vold, trusler eller tvang involveret, eller hvis offeret havde været i hjælpeløs tilstand ude af stand til at modsætte sig handlingen. Med den samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse handler loven i stedet om, at begge parter skal sikre sig, at der er samtykke til sex.

I det følgende udfoldes resultaterne af den del af spørgeskemaundersøgelsen, som omhandler holdningen til samtykke og mulige barrierer for at praktisere samtykke. Formålet med denne del af rapporten er at undersøge, hvordan den nye samtykkebaserede voldtægtsbestemmelse er blevet modtaget i befolkningen godt to år efter loven trådte i kraft. Det er for at afdække, hvor det forebyggende arbejde for at udbrede en samtykkekultur skal fokusere, men også at identificere, om og hvor der er brug for yderligere viden.

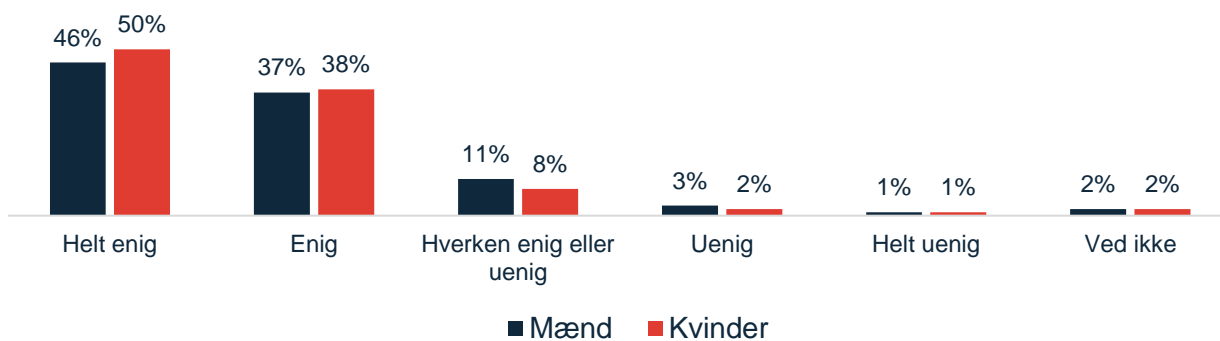
Først belyses danskernes syn på vigtigheden af samtykke inden sex. Dernæst hvad der udfordrer i kommunikationen om samtykke.

4.1 Syn på samtykke til sex

Holdningen til at sex skal være baseret på samtykke, deles generelt i befolkningen: 85% af respondenterne i undersøgelsen i alderen 16-74 år er enige i, at det er vigtigt altid at sikre samtykke til sex. Det betyder også, at omkring hver tiende enten er uenig i, at samtykke er vigtigt (3%) eller hverken er enig eller uenig heri (9%).

Alder synes ikke at spille ind på ens holdning til, om samtykke er vigtigt. Derimod indikerer resultaterne, at køn og uddannelse kan have en rolle. Som Figur 9 viser, er mandlige respondenter en smule *mindre* tilbøjelige end kvindelige respondenter til at være enige i, at det altid er vigtigt at sikre samtykke til sex. Blandt personer med grundskole eller erhvervsuddannelse som højeste gennemførte eller igangværende uddannelse er uenigheden med udsagnet størst med hhv. 16 og 18% som er uenige eller ambivalente om, at det altid er vigtigt med samtykke til sex.

Figur 9: Jeg synes det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex (fordelt på køn)

Note: N = 5.426.

Vigtigheden af holdning til samtykke skal forstås i kontekst af, at der trods den samtykkebaserede voldtægtslovgivning hvert år er en betydelig andel, der oplever grænseoverskridende hændelser. Blandt respondenterne i undersøgelsen er det på tværs af køn hver femte (18%), som ofte oplever ikke at blive respekteret, når de afviser seksuelle tilnærmelser. Denne andel er endnu større blandt unge kvinder: For kvindelige respondenter under 30 år er det således op mod hver tredje (30%), der oplever, at deres afvisning af seksuelle tilnærmelser ofte ikke respekteres. Dette leder frem til at belyse, hvorfor så mange får overskredet deres grænser, og hvilke barrierer der eksisterer i praktiseringen af samtykke til sex.

4.2 Barrierer for at praktisere samtykke

Der eksisterer en række potentielle barrierer for at praktisere samtykke til sex⁸. Samtykke handler ikke alene om at respektere den andens grænser. Det handler også om at finde ud af, om ens partner samtykker, fx ved at spørge ind til den anden eller aflæse den andens signaler. Dertil handler samtykke også om selv at kunne udtrykke, om man samtykker til sex eller ej. Denne kommunikation og forestilling om, hvad ens partner tænker og har lyst til, kan potentielt være en barriere i samtykke til sex.

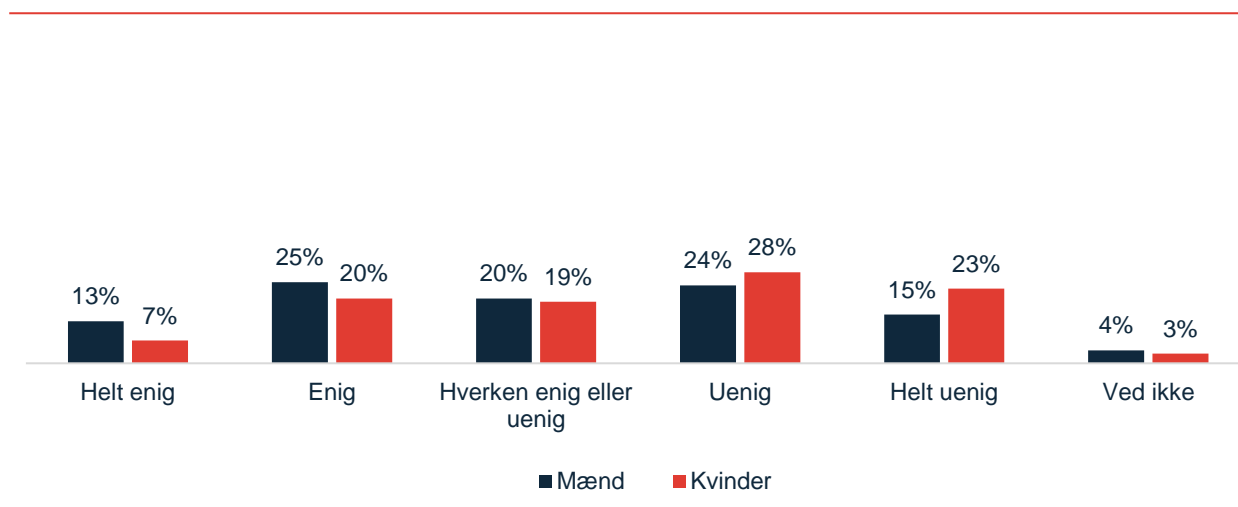
Zoomes først ind på de potentielle barrierer, der handler om at finde ud af, om ens partner samtykker til sex, ses, at størstedelen af respondenterne (70%) føler sig overbevist om, at de godt ville kunne spørge en anden om samtykke til sex. Ikke desto mindre er der en væsentlig gruppe for hvem, det enten er svært at spørge om samtykke til sex eller som synes, at det er svært at aflæse om deres partner samtykker til sex. Dette kommer til udtryk ved, at næsten hver tredje (32%) synes, at det er unaturligt at spørge om samtykke til sex. Denne udfordring findes på tværs af alle aldersgrupper, men er størst blandt unge voksne mellem 26 og 30 år. Her synes 37%, at det er unaturligt at spørge om samtykke.

Særligt unge mænd oplever det som en barriere at spørge om samtykke til sex. Som Figur 10 viser, er 38% af de mandlige respondenter i alderen 16-30 år enige i, at det vil være unaturligt at

⁸ De fulde svarfordelinger på de spørgsmål, der henvises til i dette afsnit, samt resultater fordelt på køn og aldersgrupper, findes i bilag 6.4, 6.5 og 6.6.

spørge om samtykke til sex. Det samme gælder 27% af de kvindelige respondenter mellem 16-30 år

Figur 10: Jeg synes det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex (16-30-årige, fordelt på køn)

Note: N = 3.308

Udfordringerne ved, at mange oplever det som unaturligt at spørge om samtykke til sex forstærkes af, at det for mange er svært at afgøre, om der er samtykke til sex, hvis samtykket ikke udtrykkes verbalt. På tværs af alder svarer en betydelig andel af respondenterne (30%), at det er svært at afgøre, om der er samtykke, hvis samtykket ikke udtrykkes med ord. Også her er det særligt de unge mandlige respondenter, der oplever det non-verbale samtykke som en udfordring. Hele 40% af de mandlige respondenter mellem 16-20 år synes, at det er svært at afgøre, om en anden samtykker til sex, hvis vedkommende ikke siger det med ord.

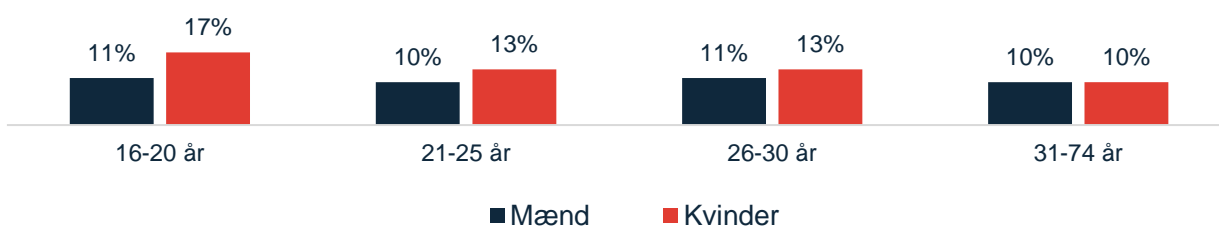
Alligevel er det non-verbale samtykke mere hyppigt end at udtrykke sig med ord. Mere end halvdelen af respondenterne (58%) kommunikerer samtykke med kropssprog snarere end med ord. Denne tendens til at kommunikere samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord ses på tværs af både alder og køn.

Det leder frem til en anden potentiel barriere, nemlig hvorvidt man oplever selv at kunne udtrykke, om man samtykker til sex. Denne barriere synes at være mindre udbredt blandt respondenterne, end barrieren om at spørge andre om deres samtykke. Det betyder dog ikke, at respondenterne ikke oplever udfordringer forbundet med at udtrykke samtykke til sex. På tværs af respondenterne synes mere end hver tiende (11%), at de kan have svært ved at udtrykke om de samtykker til sex eller ej, og udfordringen synes at være størst blandt de helt unge mænd og kvinder mellem 16-20 år. Mens 65% af respondenterne over 30 år angiver ikke at have udfordringer med at udtrykke samtykke til sex, gælder det 56% af respondenterne mellem 16-20 år. Mens de unge særligt følte, at det var unaturligt at spørge om samtykke til sex, synes de unge kvinder, at det er svært selv at udtrykke, om de samtykker til sex eller ej.

Betydningen af ens alder forsvinder imidlertid, når vi tager højde for civilstatus og seksuelle erfaringer. At unge har sværere ved at udtrykke samtykke synes derved delvist at kunne forklares af, at færre har en fast partner, eller at unge ofte har mindre seksuel erfaring end andre.

Figur 11: Jeg kan have svært ved at udtrykke, om jeg samtykker til sex eller ej (fordelt på køn og alder)

Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426

Som Figur 12 viser er der tendens til, at de personer som har svært ved at udtrykke samtykke til sex samtidigt er dem, der oftere udtrykker sig med kropssprog fremfor ord. Hele 72% af personer, som oplever at det er svært at udtrykke samtykke, udtrykker samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord. Det non-verbale kan således være en måde for mange at udtrykke sig på, når samtalen om ens lyst er svær.

Figur 12: Typisk kommunikerer jeg samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord (fordelt på om man oplever at det er svært at kommunikere samtykke)

Note: N = 5.426

Samlet set peger resultaterne på, at størstedelen af respondenterne ikke har svært ved at udtrykke samtykke. Alligevel er der en betydelig andel af særligt unge mænd, som oplever, at det er svært at praktisere samtykke. For denne gruppe er det først og fremmest unaturligt at spørge om samtykke. Umiddelbart oplever færre, at det er svært selv at udtrykke samtykket. Alligevel er den

typiske måde at kommunikere samtykke til sex med kropssprog snarere end ord, hvilket er en udfordring, da det for mange kan være svært at aflæse samtykket, når dette er non-verbalt. Det peger på, at der kan være en barriere i både at udtrykke samtykke til sex – men særligt også hvordan det udtrykkes.

4.3 Normer og sociale overdrivelser betydning for praktisering af samtykke

Normer kan defineres som (ofte uskrevne) forventninger til vores egen og andres adfærd. Forventningerne er styret af fælles anerkendte rettesnore for, hvordan vi er sammen, som har betydning for vores opførsel. Tidligere studier har imidlertid vist, at det i mange tilfælde ikke er, hvordan normerne *faktisk* er, men hvordan de *opleves*, der forklarer den enkeltes adfærd (Balvig & Holmberg, 2014). De oplevede normer kan således godt være fejlagtige og ikke afspejle virkeligheden, men stadig have betydning for ens adfærd. Et klassisk eksempel er, at unge tror, at andre unge drikker langt mere, end det faktisk er tilfældet – og at netop den forestilling får nogle unge til at drikke mere, end de har lyst til. Sociale handlinger kan på den måde være baseret på misinformation om eller misforståelser af andres holdninger og/eller adfærd (ibid.).

Denne forventning om, at sociale handlinger ofte er baseret på misinformation, kan også tænkes at spille en rolle på samtykkeområdet. Her kan forventes at ens forestilling om, hvad andre gør eller tænker om samtykke, har betydning for ens egen adfærd i forhold til at praktisere samtykke. Hvis man har en forestilling om, at andre på ens egen alder ikke deler samme holdning til vigtigheden af samtykke, kan det have betydning for, hvor komfortabel man er ved at spørge om eller selv udtrykke samtykke til sex.

I Figur 13 illustreres to spørgsmål: Hvor vigtigt man selv mener det er altid at sikre sig samtykke (blå søjle) og ens forventning til, om andre på ens egen alder finder det vigtigt (beige søjle). Her ses – som også tidligere vist – at der er enighed i gruppen af 16-30-årige om, at det er vigtigt at sikre sig samtykke til sex: 86% af unge mellem 16-30 år er enige heri. Spørger vi imidlertid de samme unge, om de forventer, at andre på deres alder synes, at det er vigtigt at sikre samtykke, er det imidlertid kun 60%, der svarer, at de tror, at alle eller næsten alle synes det er vigtigt. Det kan altså tolkes som, at unge undervurderer deres jævnaldrendes holdning til vigtigheden af samtykke.

Figur 13: Vigtighed af samtykke og forestilling om hvorvidt andre finder det vigtigt (16-30 år)

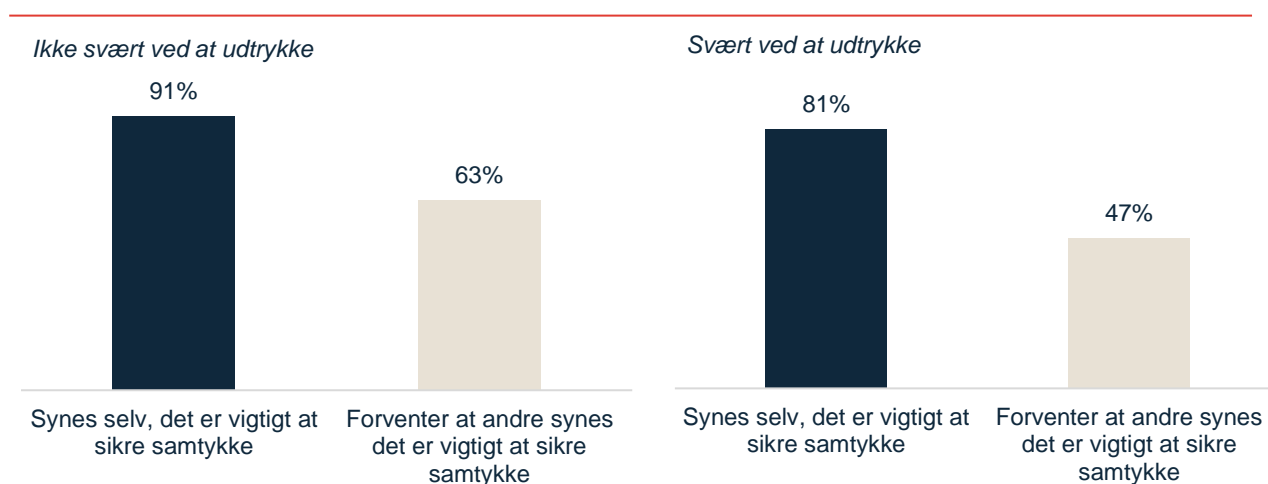

Note. De, der selv synes, at det er vigtigt at sikre samtykke, er 'helt enig' eller 'enig' i udsagnet "Det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". Dem, der forventer at andre synes, det er vigtigt at sikre samtykke svarer 'næsten alle' eller 'de fleste' til spørgsmålet "hvor mange på din alder tror du synes det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". N = 3.308.

Det er potentielt et problem for praktiseringen af samtykke, når forestillingen om de sociale normer om samtykke ikke matcher virkeligheden. Når flere unge tror, at andre jævnaldrende ofte ikke deler deres holdning til samtykke, kan det have betydning for om de føler sig tilpas med at kommunikere om samtykke, hvilket i sidste ende kan udfordre praktiseringen af samtykke.

Vi ser også indikationer på, at social overdrivelse og udfordringer med at udtrykke samtykke hænger sammen. Figur 14 nedenfor opdeler respondenterne under 30 år i to grupper: Dem, som oplever, at det kan være svært at udtrykke samtykke til sex, og dem, som giver udtryk for, at det ikke er en udfordring. Her ses, at der i begge grupper er enighed om, at det er vigtigt at sikre samtykke til sex (blå søjle). Der er imidlertid forskel på, hvad de to grupper forestiller sig, at andre på deres egen alder tænker om samtykke (beige søjle). Her svarer 63% af respondenterne, som ikke synes at det er svært at udtrykke samtykke, at de forventer, at andre på deres egen alder også synes, at det er vigtigt med samtykke. Denne andel er betydeligt lavere blandt respondenter, som har svært ved at udtrykke deres holdning til samtykke. Her er det lidt under halvdelen (47%), som forventer, at andre synes, at samtykke er vigtigt. Der er altså tale om en social overdrivelse, hvor personer, som har svært ved at udtrykke samtykke til sex, i højere grad end andre har en forventning om, at andre unge ikke finder det lige så vigtigt. Denne misforståelse kan gøre det endnu sværere for dem at udtrykke deres samtykke tydeligt.

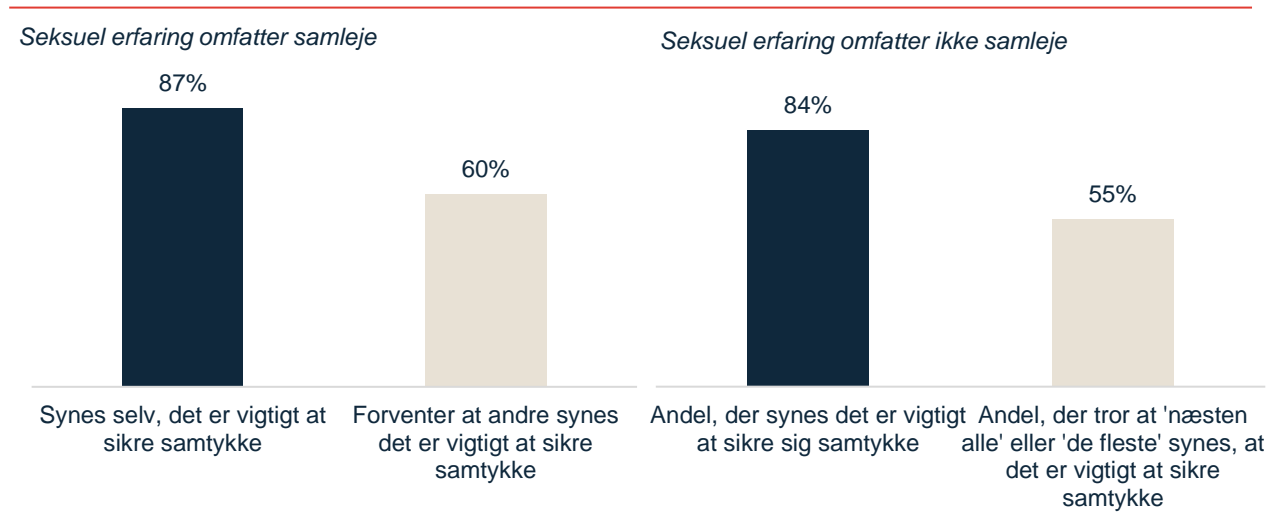
Figur 14: Social overdrivelse (16-30-årige)

Note: De, der selv synes, at det er vigtigt at sikre samtykke, er 'helt enig' eller 'enig' i udsagnet "Det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". Dem, der forventer at andre synes, det er vigtigt at sikre samtykke svarer 'næsten alle' eller 'de fleste' til spørgsmålet "hvor mange på din alder tror du synes det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". N = 3.308

Vi kan også have en forventning om, at størrelsen af de sociale overdrivelser øges med den sociale afstand til fænomenet. Dvs. at jo mindre kendskab til eller erfaringer man har med det, som overdrivelsen vedrører, jo mere vil man fejlvurdere andres holdning eller adfærd. Denne forventning finder delvist støtte. Som Figur 15 viser, mener personer, der ikke har erfaring med samleje, at 55% af jævnaldrende finder det vigtigt at sikre samtykke – for personer med seksuel erfaring er der en forventning om, at 60% finder det vigtigt at sikre samtykke. Det bidrager til billedet af, at den sociale overdrivelse er større blandt dem, som ikke selv har erfaring med samleje.

Figur 15: Social overdrivelse (16-30-årige, fordelt på seksuel erfaring)

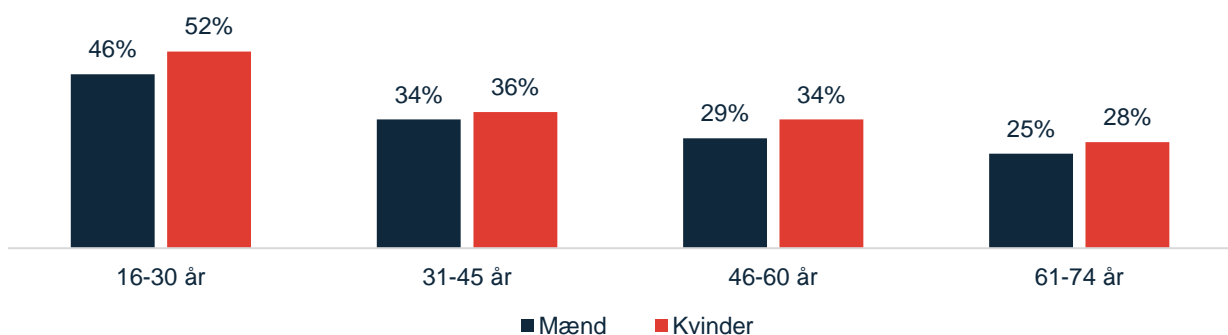

Note. De, der selv synes, at det er vigtigt at sikre samtykke, er 'helt enig' eller 'enig' i udsagnet "Det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". Dem, der forventer at andre synes, det er vigtigt at sikre samtykke svarer 'næsten alle' eller 'de fleste' til spørgsmålet "hvordan mange på din alder tror du synes det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex". N = 3.308.

Den sociale overdrivelse kan delvist hænge sammen med, at det langt fra er alle, der taler med andre om samtykke. Selvom det langt fra gælder alle, er det imidlertid særligt unge under 30 år, der bruger omgangskredsen til at tale om samtykke – og særligt kvinderne har talt om samtykke med andre. Blandt kvinder mellem 16-30 år, er det mere end hver anden (52%), der har talt med andre om samtykke, og blandt mænd mellem 16-30 år er det 46%. Til sammenligning gælder det mindre end hver tredje (31%) i resten af befolkningen.

Figur 16: I min omgangskreds har vi talt om, hvad samtykke til sex indebærer (fordelt på køn og alder)

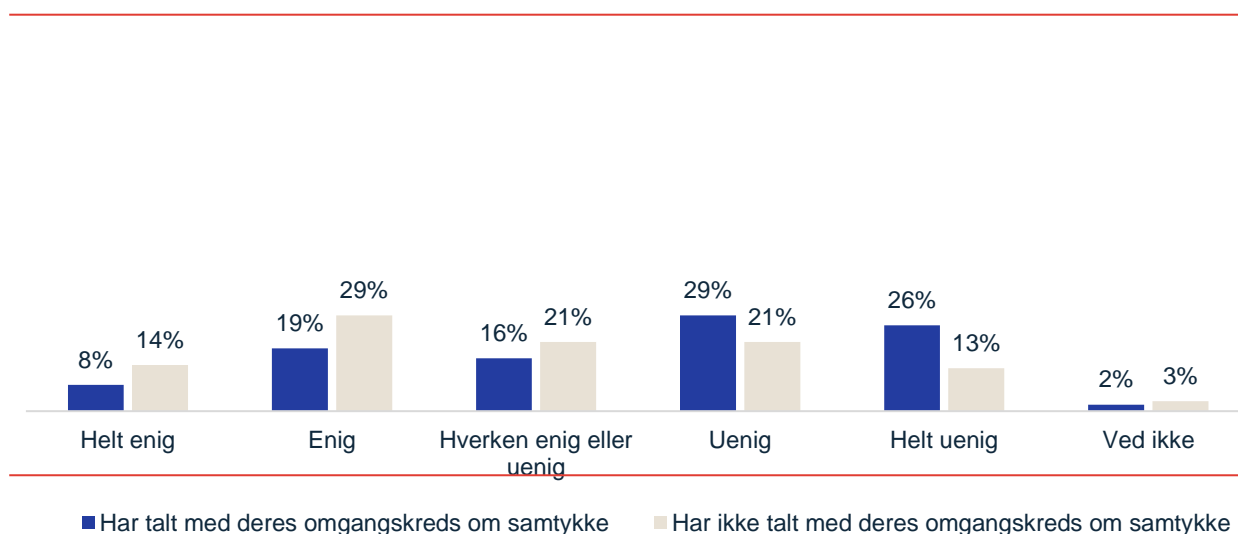
Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426.

Det er en potentiel udfordring for praktiseren af samtykke blandt unge, når unge ikke taler med andre om samtykke. Udover at forkerte forestillinger kan leve videre og skabe sociale overdrivelser, kan det samtidig have betydning for, om man synes, at der er naturligt at tale om og spørge om samtykke. Personer, som har talt med andre i deres omgangskreds om samtykke, synes således i lavere grad end andre, at det er unaturligt at spørge om samtykke til sex. Som Figur 17 viser, er hele 55% af unge under 30 år som har talt med deres omgangskreds om samtykke uenige i, at det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex. Mens det samme kun gælder 34% af unge, som ikke har talt med deres omgangskreds om samtykke.

Figur 17: *Jeg synes, det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex (16-30-årige)*

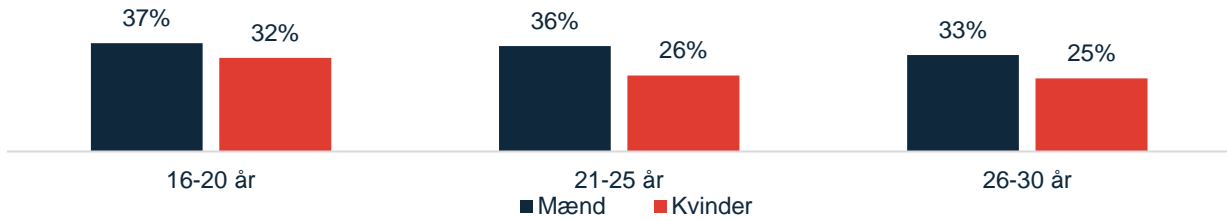
Note: N = 3.308.

4.3.1 Betydningen af alkohol

De sociale barrierer for at kommunikere om samtykke kan for nogle mindskes ved indtag af alkohol. Det er særligt unge under 30 år, som oplever, at kommunikation om samtykke er lettere, når alkohol er involveret – og særligt unge mænd i alderen 16-20 år oplever, at alkohol hjælper til at gøre det både lettere at udtrykke og spørge om samtykke. Figur 18 nedenfor viser, at 37% af 16-20-årige mænd er enige i, at det kan være lettere at udtrykke samtykke til sex, hvis de er påvirket af alkohol, og 43% er enige i, at det kan være lettere at spørge om samtykke, når alkohol er indblandet.

Figur 18: Det kan være lettere at udtrykke samtykke til sex, hvis jeg er påvirket af alkohol (fordelt på køn og alder)

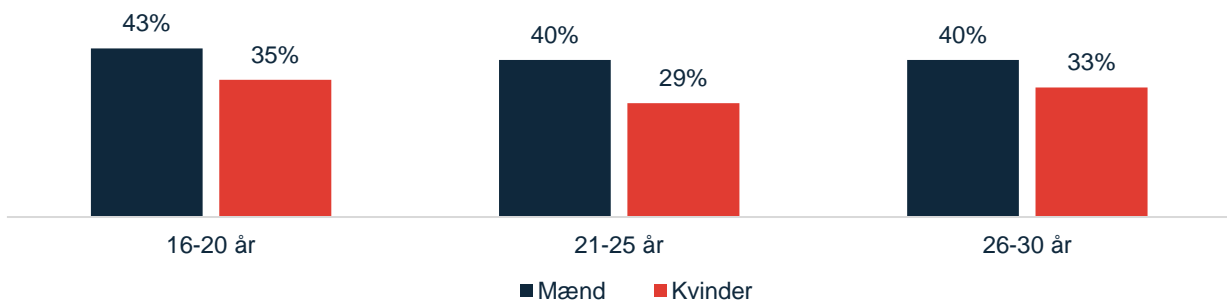
Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426.

Figur 19: Det kan være lettere at spørge om samtykke til sex, hvis jeg er påvirket af alkohol (fordelt på køn og alder)

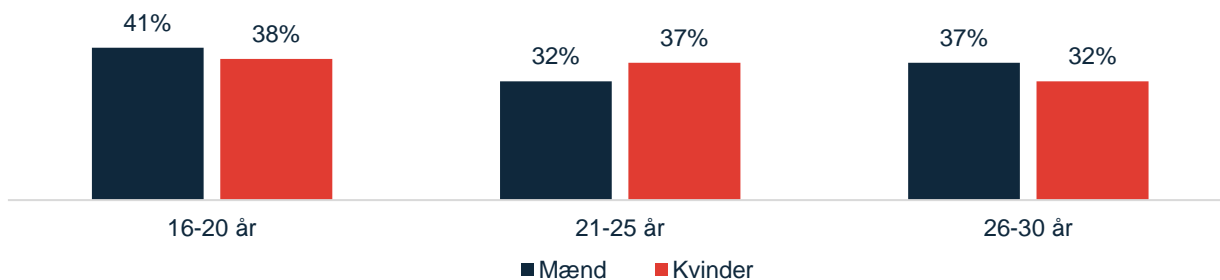
Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426.

Samtidig med, at alkohol gør det lettere for nogle at udtrykke samtykke, så oplever mange også, at alkohol på andre måder gør det sværere at praktisere samtykke. Som Figur 20 viser, oplever omkring hver tredje under 30 år, at alkohol gør det sværere at afgøre, om der er samtykke til sex eller ej, og både unge mænd og kvinder oplever, at alkohol gør dette sværere.

Figur 20: Jeg oplever, at det er sværere at afgøre, om der er samtykke til sex, når der er alkohol involveret (fordelt på køn og alder)

Note: N = 5.426.

Samlet set peger resultaterne på, at alkohol for flere – og særligt unge – betyder, at de i højere grad tør kommunikere om samtykke til sex. Dog hæmmer alkohol også aflæsningen af samtykke, hvilket kan have alvorlige konsekvenser til følge. Betydningen af alkohol for at praktisere samtykke til sex er derfor et vigtigt opmærksomhedspunkt i det forebyggende arbejde for at udbrede god praksis om samtykke og mindske antallet af voldtægter i Danmark.

4.4 Viden om praktisering af samtykke

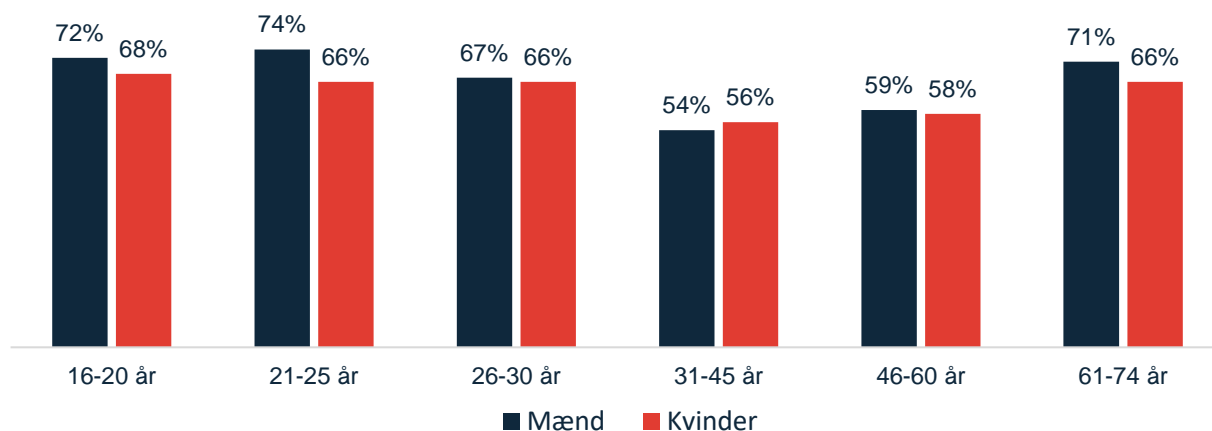
En anden mulig forklaring på, hvorfor det kan være svært at praktisere samtykke, er manglende viden om samtykke til sex. Det kan være manglende viden om, hvordan man mærker, forstår og respekterer andres – men også sine egne – grænser.

Resultaterne indikerer, at langt fra alle føler sig oplyste om, hvad samtykke til sex indebærer. Knap to ud af tre respondenter (65%) er enige i, at de føler sig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer. Det betyder således også, at en relativt stor andel enten ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst (18%) eller er usikre på, om de er (14%), idet de svarer, at de hverken er enige eller uenige i, at de føler sig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer.

Som Figur 21 viser, føler unge under 30 år sig generelt mere oplyste end ældre respondenter. Samtidig føler unge mænd sig en smule mere oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer, end unge kvinder gør. Når det er sagt angiver også en betydelig andel af unge på tværs af køn, at de ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst eller svarer hverken enig eller uenig til spørgsmålet.

Figur 21: Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer (fordelt på køn og alder)

Andel enige i udsagnet

Note: Bemærk at respondenter op til 30 år er inddelt i femårsintervaller, men de øvrige respondenter er inddelt i 15-årsintervaller. N = 5.426.

Generelt skiller unge sig ud fra andre respondenter ved typisk at få viden om, hvad samtykke til sex indebærer fra flere kanaler. I modsætning til resten af befolkningen, som ofte får viden om, hvad samtykke til sex indebærer igennem nyhedsmedier, er unges viden ofte tilegnet via sociale og dialogbaserede kanaler i interaktion med andre fx via sociale medier eller samtaler.

Unge skiller sig desuden ud ved i højere grad at få viden fra undervisning sammenlignet med resten af befolkningen. Selvom dette ikke i sig selv er overraskende, da en stor del af ungegruppen er under eller netop har færdiggjort en uddannelse, er der imidlertid også store forskelle blandt de 16-30-årige i, om man har viden fra uddannelsen eller skolen. Mere end halvdelen (55%) af unge mellem 16-20 år har fået viden om, hvad samtykke til sex indebærer fra undervisningen, mens det samme gælder kun godt hver fjerde (28%) af de 21-25-årige og knap hver femte (18%) af de 26-30-årige.

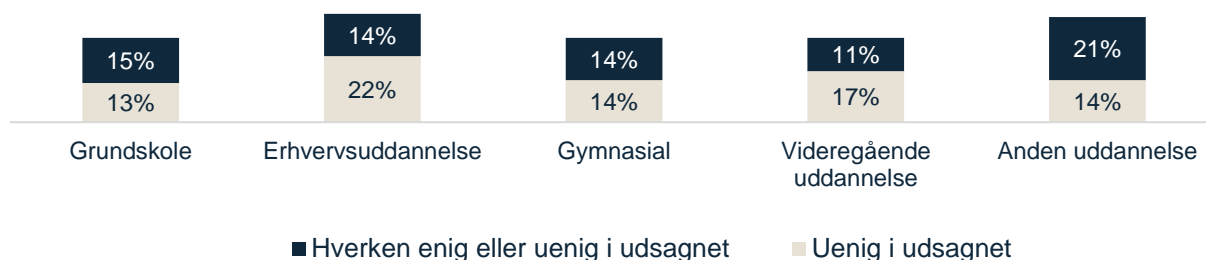
Disse relativt store forskelle inden for ungegruppen kan hænge sammen med et øget fokus på seksualundervisning de seneste år. Mens seksualundervisning har været obligatorisk i folkeskolen siden 1970, er der nu øget fokus på behovet for seksualundervisning senere i ens uddannelsesforløb. Fra skoleåret 2023/2024 indføres obligatorisk seksualundervisning på de gymnasiale uddannelser, der skal sikre, at eleverne stifter bekendtskab med emner som samtykke, grænser og prævention⁹. Baseret på undersøgelsens resultater forventes den nye lovgivning at have positiv betydning for unges følelse af at være oplyst om, hvad samtykke indebærer. På tværs af alder, køn og geografi er der nemlig en positiv sammenhæng mellem at have fået information om samtykke via undervisning og at føle sig oplyst om at praktisere samtykke.

Samtidig understøtter undersøgelsens resultater behovet for yderligere fokus på viden om samtykke i uddannelsessystemet. For unge i såvel grundskole, gymnasie som erhvervsuddannelse er der en betydelig andel, der ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer. Som det fremgår af Figur 22 er der på tværs af forskellige uddannelse mellem 28% og 36% som enten ikke føler sig tilstrækkeligt oplyst, eller som hverken er enig eller uenige i, at det er

⁹ Børne- og undervisningsministeriet 2022: <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2022/okt/221004-seksualundervisning-bliver-obligatorisk-paa-de-gymnasiale-uddannelser>

tilfældet. Andelen er størst blandt unge, der er i gang med eller har færdiggjort en erhvervsuddannelse, men ikke desto mindre peger resultaterne på en efterspørgsel efter viden om samtykke på tværs af ungdomsuddannelserne.

Figur 22: Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer (fordelt på uddannelse, 16-30-årige)

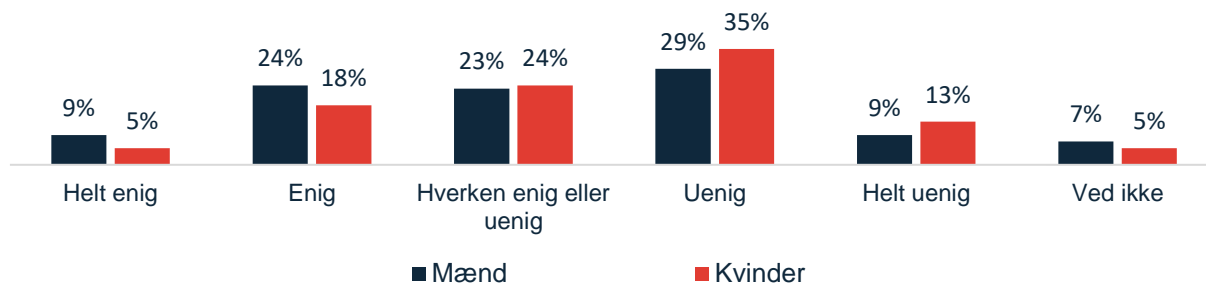
Note: N=3.261. Respondenter, som ikke har opgivet deres uddannelsesniveau er udeladt.

Behovet for at udbrede viden om samtykke understøttes af en generel enighed om, at der ikke er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer. På tværs af alder er 44% af respondenterne uenige i, at der er gjort nok for at oplyse befolkningen, og yderligere 24% er hverken enige eller uenige.

Mens forskellene mellem mænd og kvinder var begrænset i forhold til vurdering af eget vidensniveau om samtykke, er der imidlertid store forskelle mellem kønnene, når det kommer til spørgsmålet om, hvorvidt der generelt er gjort nok for at oplyse danskerne. Som Figur 23 viser, er 38% af mændene uenige eller helt uenige i, at der er gjort nok for at oplyse befolkningen, mens det samme gælder næsten halvdelen (48%) af kvinderne. Kvinder oplever dermed i højere grad end mænd, at der er brug for oplysningsindsatser bredt i befolkningen. Dette kan hænge sammen med, at kvinder også oftere oplever ikke at blive respekteret, hvis de afviser seksuel kontakt.

Figur 23: Der er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer (fordelt på køn)

Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426.

Samlet set peger resultaterne på en efterspørgsel efter yderligere oplysning om, hvad samtykke indebærer. Det gælder både bredt i befolkningen og blandt unge specifikt. Behovet for seksualundervisning om samtykke og grænser synes ikke alene at isolere sig til gymnasieuddannelserne, men synes at være på tværs af ungdomsuddannelserne. Oplevelsen af manglende viden er potentielt en udfordring for praktisering af samtykke, da der blandt respondenter, der udtrykker ikke at være tilstrækkeligt oplyst er tendens til, at flere finder det svært at kommunikere om samtykke.

5. Samtykkelovgivningen

Med samtykkeloven er det ikke længere tilstedevær af tvang, men fravær af samtykke, der bestemmer, om der er tale om en voldtægt. Samtykkeloven ændrer således ved vores definition og forståelse af, hvornår sex ikke er frivilligt¹⁰.

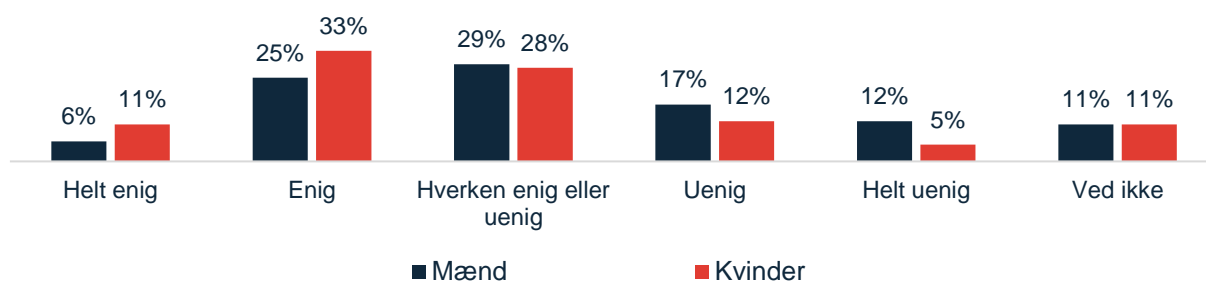
Antallet af anmeldelser om voldtægt på personer over 12 år har været stigende det seneste årti og tog et særligt stort spring fra 2020 til 2021, hvor samtykkelovgivningen blev indført fra 1.144 anmeldelser om voldtægt til 2.147 (Danmarks Statistik, 2022). Samtidig viser tallene fra Offerundersøgelsen 2021 og 2022 en stigning i antallet af kvinder, der oplever at blive udsat for voldtægt sammenlignet med tidligere. Mens andelen af kvinder, der har oplevet at være udsat for en voldtægt inden for de seneste fem år i 2020 var 2,4% er det ifølge undersøgelsen i 2022 3,3% (Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet og Københavns Universitet, 2023). I lyset af et generelt fald i de fleste af de forbrydelser, som undersøgelsen måler på kombineret med mærkbar stigning i antallet af anmeldelser i 2021, kan tendensen således indikere, at samtykkelovgivningen fra 2021 som ønsket har ændret borgernes opfattelse af voldtægt¹¹: Kvinder som udsættes for ikke-samtykkebaseret samleje forventes ud fra disse tal i højere grad at rapportere dette som en voldtægt end tidligere.

¹⁰ De fulde svarfordelinger på de spørgsmål, der henvises til i dette afsnit, samt resultater fordelt på køn og aldersgrupper, findes i bilag 6.4, 6.5 og 6.6.

¹¹ Ændret spørgsmålsformuleringen i undersøgelsen i 2021 og 2022 (til at være samtykkebaseret).

Dette understøttes af, at flere på tværs af alder oplever, at samtykkelovgivningen har gjort det tydeligere, om noget er et overgreb eller ej. Hele 44% af kvinder er enige heri, mens det samme gælder 31% af mændene. Med andre ord er særligt kvinderne blevet mere opmærksomme på, hvad, der definerer et overgreb – og således forventeligt også mere tilbøjelige til at anmelde en voldtægt, hvis de oplever et ikke-samtykkebaseret samleje.

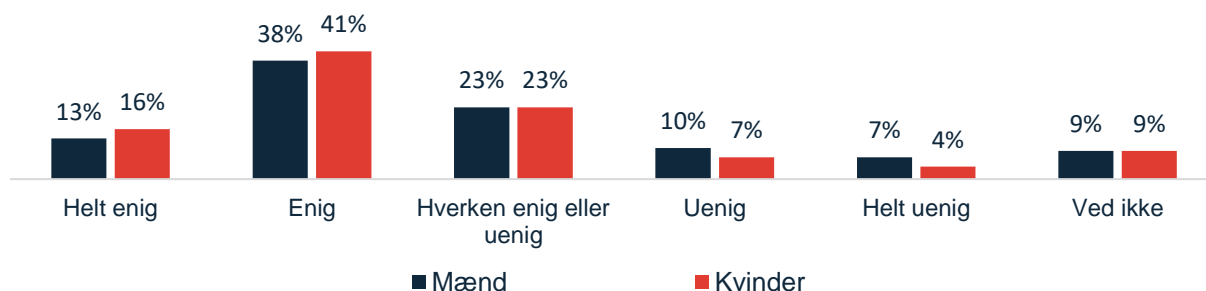
Figur 24: Samtykkelovgivningen har gjort det tydeligere for mig, om noget er et overgreb eller ej (fordelt på køn)

Note: N = 5.426.

Men samtykkelovgivningen synes også at have haft positive *forebyggende* effekter for den enkelte – både ift. at sikre om den anden samtykker til sex og selv at kommunikere om ens eget samtykke til sex. Mere end halvdelen (54%) oplever, at samtykkelovgivningen har haft betydning for deres opmærksomhed på at sikre samtykke til sex. Kun 14% mener, at de ikke er blevet mere opmærksomme. Som Figur 25 viser, er der mindre – dog systematisk – forskel på, hvordan samtykkelovgivningen har påvirket de mandlige og kvindelige respondenter på dette spørgsmål. Kvinderne er generelt mere enige i, at samtykkelovgivningen har gjort dem mere opmærksom på, om der er samtykke til sex – dette ses for både de yngre og de ældre generationer.

Figur 25: Samtykkelovgivningen har gjort mig mere opmærksom på, om der er samtykke til sex (fordelt på køn)

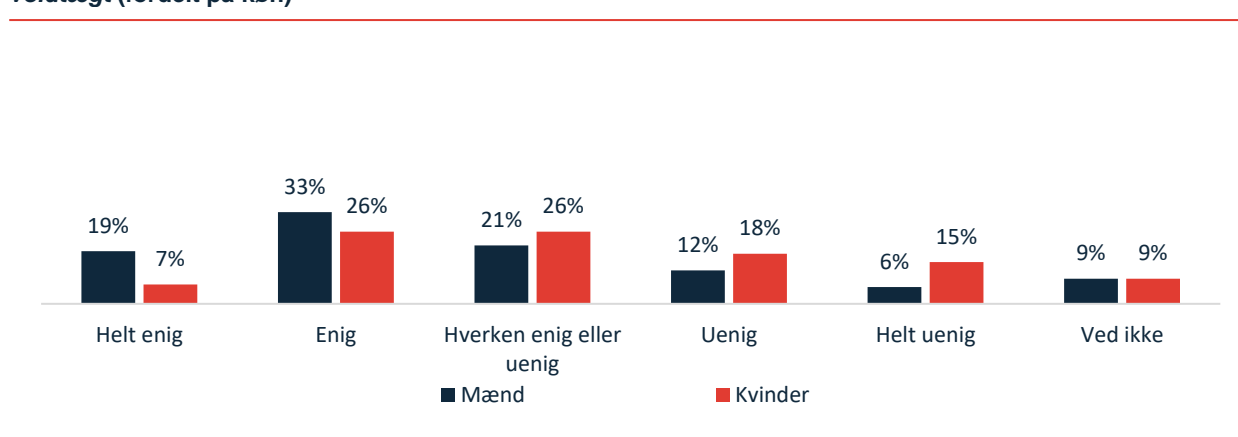

Note: N = 5.426.

Den samme tendens ses på spørgsmålet om, hvorvidt man oplever, at samtykkelovgivningen har gjort det lettere at sige tydeligt til eller fra til sex. Knap hver tredje (31%) kvindelige respondent oplever, at det er blevet lettere at sige til eller fra, mens det samme gælder godt hver femte (21%) mandlige respondent.

En udtalt kritik i forbindelse med ændringen af voldtægtsdefinitionen i forbindelse med indførelsen af samtykkelovgivningen er bekymringerne om fejlagtige anklager. En analyse af forståelse af samtykke og grænser af Sex & Samfund fra 2021 viser, at mere end halvdelen (57%) af mændene i alderen 18-90 år var bekymret for, at andre fejlagtigt ville blive beskyldt for voldtægt. Disse tendenser genfindes i denne undersøgelse. Her viser Figur 26, at mænd i langt højere grad end kvinder oplever, at samtykkelovgivningen har gjort dem mere bekymrede for, at andre kan blive fejlagtigt beskyldt for voldtægt. Denne tendens ses på tværs af alder.

Figur 26: Samtykkelovgivningen har gjort mig mere bekymret for, at andre kan blive fejlagtigt beskyldt for voldtægt (fordelt på køn)

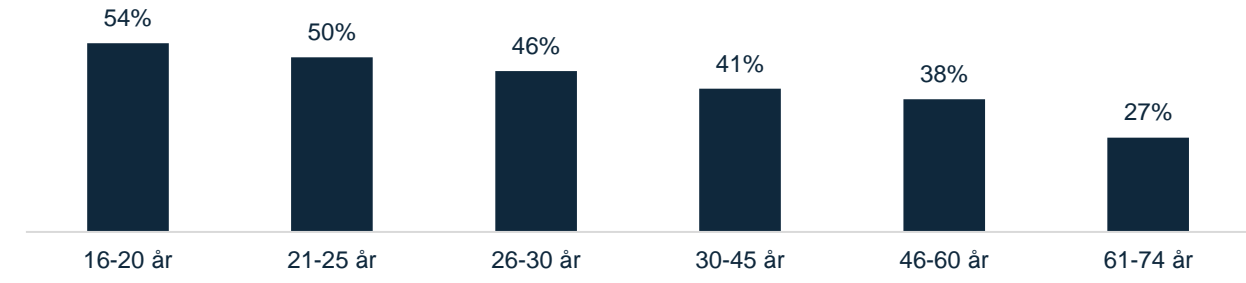

Note: N = 5.426.

Samtykkelovgivningen kan imidlertid også ramme ens bekymring for selv at blive fejlagtigt anklaget. Disse følelser rammer særligt de unge mænd mellem 16-20 år, hvor 54% som vist i Figur 27 er bekymrede for at blive fejlagtigt anklaget. Til sammenligning gælder det 35% af mændene over 30 år.

Figur 27: Samtykkelovgivningen har gjort mig mere bekymret for, at jeg selv kan blive fejlagtigt beskyldt for voldtægt (mænd, fordelt på aldersgrupper)

Andel enige i udsagnet

Note: N = 5.426.

Samlet set tyder resultaterne på positive effekter af samtykkelovgivningen – flere oplever, at det er blevet tydeligere om noget er et overgreb, og flere er også blevet mere opmærksomme på sig selv og den anden. Alligevel er der en betydelig andel, for hvem samtykkelovgivningen har gjort dem mere bekymrede for retspraksissen. Det er særligt kvinder på tværs af alder, som oplever de positive konsekvenser af lovgivningen, mens unge mænd er blevet mere bekymrede for, om de fejlagtigt anklages for voldtægt.

6. Bilag

6.1 Litteraturliste

Balvig, F., & Holmberg, L. (2014). "Flamingoeffekten. Sociale overdrivelser og social pejling." Jurist- og Økonomiforbundets Forlag. (s. 24)

Bohner, G., Eyssel, F., Pina, A., Siebler, F., & Tendayi, V.G. (2009). "Rape myth acceptance: Cognitive, affective and behavioural effects of beliefs that blame the victim and exonerate the perpetrator." I M.A.H Horvath & J.M. Brown (Red.), "Rape: Challenging contemporary thinking" (s. 17-45). Cullompton, UK: Willan.

Burt, M. R. (1980). "Cultural myths and supports for rape." *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 217–230. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.38.2.217>

Danmarks Statistik. (2022). "Kriminalitet 2022." Hentet fra: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=40254>

Danmarks Statistik. (2023). "Voldtægtsforbrydelser: Anmeldte forbrydelser" Hentet fra: <https://www.dst.dk/ext/3534166964/0/kvaldel>

Det Kriminalpræventive Råd. (2023). "Vold og voldtægt." Hentet fra: <https://dkr.dk/vold-og-voldtaegt/fakta-om-voldtaegt>

Egan, R., & Wilson, J. C. (2012). "Rape Victims' Attitudes to Rape Myth Acceptance." *Psychiatry, Psychology, and Law*, 19(3), 345–357. <https://doi.org/10.1080/13218719.2011.585128>

Elklit, A., Andersen, L.E. & Spindler, H. (2020). "Psykiske følger efter voldtægt. Traume psykologisk materialesamling." Hentet fra: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/12/Traume psykologisk materialesamling.-Psykiske-foelger-efter-voldtaegt.-Ask-Elklit-Line-Eiby-Andersen-Helle-Spindler.-2020.pdf>

Franklin, C.A. (2012). "Anticipating intimacy or sexual victimization? Danger cue recognition and delayed behavioural responses to a sexually risky scenario." *Feminist Criminology*, 8(2), 87-116.

Heinskou, M. B., Schierff, L. M., Ejbye Ernst, P., Friis, C. B., & Liebst, L. S. (2017). "Seksuelle krænkelse i Danmark: Omfang og karakter." Det Kriminalpræventive Råd. Hentet fra: http://dkr.dk/media/12692/seksuelle_kraenkelse_rapport.pdf

Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitiet og Københavns Universitet. (2023). "Offerundersøgelsen 2022." Hentet fra: <https://www.justitsministeriet.dk/forskning/offerundersogelser/>

McMahon, S., & Farmer, G. L. (2011). "An Updated Measure for Assessing Subtle Rape Myths." *Social Work Research*, 35(2), 71–81. <https://doi.org/10.1093/swr/35.2.71>

Sex & Samfund. (2021). "Unge forhold til og forståelse af samtykke". https://sexogsamfund.dk/files/media/document/unges_forhold_til_og_forstaelse_af_samtykke_og_graenser_i_seksuelle_situationer.pdf

Skov, M., van Mastrigt, S., & Jensen A.V. (2021). "Comparing rape myth acceptance among police trainees and medical students: A preliminary Danish validation of the Updated Illinois Rape Myth Acceptance Scale." *Violence Against Women*. (OnlineFirst)
<https://doi.org/10.1177/10778012211038967>

6.2 Datagrundlag, måleinstrumenter og analysemetode

Indeværende undersøgelse er baseret på spørgeskemabesvarelser fra 5.426 danskere mellem 16 og 74 år indsamlet fra d. 6. december 2022 til d. 9. februar 2023. Danskere mellem 16 og 30 år er overrepræsenterede i stikprøven, og data er indsamlet og bearbejdet med henblik på at sikre stikprøvens repræsentativitet. Undersøgelsen er besvaret af 35% af de personer, som har været inviteret til at deltage. Da svarprocenten ikke er højere, er der en risiko for, at stikprøven ikke er repræsentativ for hele målgruppen. Det er udbredt i surveyforskningen, at særligt mænd, personer med korte uddannelser og unge med højere risikoadfærd er mindre tilbøjelige til at besvare uopfordret på et spørgeskema (van Mastrigt & Hartmann, 2021). Da dette er nogle af de grupper, hvor stereotype forestillinger om voldtægt forventes at være mest udbredt, forventer vi også, at indeværende undersøgelse underestimerer udbredelsen af stereotype forestillinger om voldtægt.

Data er vægtet for bedst muligt at korrigere eventuelle skævheder, men da data kun er vægtet på køn, alder og region, forventes det ikke, at denne vægtning kan tage højde for hele den skævhed, der følger af forskellige gruppers svartilbøjelighed.

Et yderligere forbehold for resultaterne i indeværende analyse er, at det kan være, at nogle respondenter har udtrykt *mindre* stereotype forestillinger om voldtægt, fordi de vurderer, at dette er en mere socialt acceptabel holdning at have (såkaldt *social desirability bias*) (ibid.). Dette kan ikke undersøges i indeværende undersøgelse, men det får os til at forvente, at undersøgelsen underestimerer udbredelsen af stereotype forestillinger om voldtægt. Vi vurderer derfor, at undersøgelsens resultater skal ses som konservative bud på voldtægtsmyternes udbredelse i befolkningen. Disse forbeholdt gjaldt også undersøgelsen i 2021 (ibid.). Således er disse forbehold relevante for, hvordan man tolker, at udbredelsen af myterne er i dag, men de er i mindre grad relevante, når man sammenligner de to målinger.

Spørgeskemaet, som ligger til grund for undersøgelsen, omfatter 15 spørgsmål, som afdækker stereotype forestillinger om voldtægt (hvoraf 14 indgår i IRMA-DK-skalaen), en række spørgsmål om viden om, opfattelse af og erfaringer med samtykke til sex, samt en række baggrundsspørgsmål. Det fulde spørgeskema kan findes i dataindsamlingens metodehåndbog, mens svarfordelinger på alle spørgsmål om stereotype forestillinger om voldtægt og om samtykke kan findes i bilag 6.4.

Når IRMA-DK-skalaen anvendes til at sammenligne udbredelsen af voldtægtsmyter inden for forskellige grupper og til at sammenligne udbredelsen i hhv. 2021 og 2023, er de 14 udsagn samlet i fire indeks, som afspejler de fire myter, der undersøges, samt ét samlet indeks, som afspejler myternes samlede udbredelse. De fem indeks er additive og reskaleret fra 1-5, som svarer til skalaen for hvert af de spørgsmål, der indgår i indekset. En oversigt over hvilke udsagn, der er reflekterer hver af de fire myter findes i bilag 6.3, mens yderligere information om IRMA-DK-skalaen opbygning og validitet findes i afsnit 3.

Igennem undersøgelsen sammenligner vi gennemsnitlige scorer på IRMA-DK-skalaen og subskalaer og svarfordelinger på øvrige spørgsmål mellem målingen i 2021 og målingen i 2023 og mellem en række forskellige grupper.

Ét vigtigt forbehold at have in mente i denne sammenligning er, at der kun er to målepunkter rent tidsmæssigt: 2021 og 2023. Når man undersøger udviklinger over tid, er det ideelt med flere tidsmæssige nedslag, da dette mindsker risikoen for, at ændringer mellem år skyldes tilfældigheder. Det betyder, at når vi i denne undersøgelse kun sammenligner udbredelsen af

voldtægtsmyter mellem to tidspunkter, øger vi risikoen for, at en eventuel udvikling eller mangel på samme, ikke er retvisende for virkeligheden. Derfor skal ovenstående fund betragtes som indikationer på en udvikling og ikke-udvikling, som i fremtiden vil kræve yderligere målinger for at bekræfte en egentlig udvikling.

Et andet forbehold, som ligeledes udfordrer sikkerheden omkring udviklingen, handler om, at de to undersøgelser baserer sig på to forskellige stikprøver. Dvs. at det ikke er de samme personer, der har besvaret spørgeskemaet i 2021 og 2023. Det betyder, at der ikke tolkes på udviklinger indenfor samme individer, men derimod blandt gruppen af unge som helhed. Alt andet lige øger det risikoen for, at signifikante forskelle mellem de to målinger skyldes forskellige stikprøver fremfor ændringer i udbredelsen af voldtægtsmyter i gruppen.

Når vi igennem undersøgelsen sammenligner fx udbredelsen af voldtægtsmyter inden for forskellige grupper, er disse grupper dels defineret ud fra empiriske hensyn, dels ud fra hensyn til hvilke grupper, der er særligt relevante for kriminalpræventive indsatser. Således sammenligner vi i indeværende analyse mænd og kvinder, fordi der dels er forskel på disse grupper, dels fordi der er tilstrækkeligt mange respondenter i begge grupper til at opnå stor sikkerhed omkring estimater inden for hver af grupperne. Yderligere sammenlignes forskellige aldersgrupper. Respondenter mellem 16 og 30 år er inddelt i tre aldersgrupper (i 5-års-intervaller), og respondenter mellem 31 og 74 år er også inddelt i tre aldersgrupper (i 15-års-intervaller). Når vi har valgt at inddele den yngste del af målgruppen i flere og mere detaljerede aldersgrupper, end de ældre respondenter, skyldes det, at den unge del af målgruppen er den mest relevante for kriminalpræventive indsatser, fordi det netop er de unge, som er i størst risiko for at begå eller blive ofre for seksuel vold (ibid.). Yderligere sammenligner vi grupper baseret på, hvilken uddannelse de har eller er i gang med, og her grupperes forskellige uddannelser ud fra hensyn til, hvad der er relevant for kriminalpræventive indsatser.

Forskelle mellem grupper kommenteres kun, når sandsynligheden for, at forskelle mellem grupper skyldes tilfældigheder, er mindre en 5%. I mange tilfælde vil forskelle dog være substantielt ubetydelige, selvom de er statistisk signifikante. Forskelle i scorer på IRMA-DK-skalaen eller subskalaer mellem grupper og målinger undersøges også ved hjælp af korrelationsanalyser, og resultaterne af disse er noteret i fodnoter af hensyn til læsevenligheden.

6.3 IRMA-DK subskalaer

Figur 28: IRMA-DK subskalaer	Variabelnavn	Label
Hun var selv ude om det	Q5_SQ_0	Hvis en kvinde bliver voldtaget, mens hun er fuld, er hun i nogen grad selv ansvarlig
	Q5_SQ_1	Når kvinder går til fest iført udfordrende tøj, beder de selv om problemer
	Q5_SQ_3	Hvis en kvinde er til fest og går alene med en mand et andet sted hen, er det hendes egen skyld, hvis hun bliver voldtaget
Han gjorde det ikke med vilje	Q5_SQ_3	Når mænd begår voldtægt, skyldes det ofte deres stærke trang til sex
	Q5_SQ_4	Det er som regel ikke mænds intention at tvinge kvinder til sex, men nogle gange bliver de revet med af den seksuelle lyst
	Q5_SQ_5	Voldtægt finder sted, når en mands seksuelle lyst kommer ud af kontrol
	Q5_SQ_6	Hvis en mand er fuld, kan det hænde, at han voldtager nogen uden at have intention om det
Ikke rigtig voldtægt	Q5_SQ_7	Hvis en kvinde ikke kæmper fysisk imod, kan man egentlig ikke kalde det for voldtægt
	Q5_SQ_8	Hvis en kvinde ikke har blå mærker eller rifter, er hun sandsynligvis ikke blevet voldtaget
	Q5_SQ_9	Det kan ikke betragtes som voldtægt, hvis en kvinde ikke fysisk modsætter sig sex, heller ikke selvom hun protesterer verbalt
Hun lyver	Q5_SQ_11	Voldtægtsbeskyldninger bruges ofte som hævn mod mænd
	Q5_SQ_12	Oftentimes har kvinder, som siger, de er blevet voldtaget, selv lagt op til sex og derefter fortrudt det
	Q5_SQ_13	Oftentimes er det kvinder med følelsesmæssige problemer, som påstår, de er blevet voldtaget
	Q5_SQ_14	Oftentimes har kvinder, som siger, de er blevet voldtaget, indvilliget i at have sex og derefter fortrudt det

6.4 Frekvenstabeller

Figur 29: Stereotype forestillinger om voldtægt

Procentandel

		Procentandel
Hvis en kvinde bliver voldtaget, mens hun er fuld, er hun i nogen grad selv ansvarlig (N=5.426)	Helt uenig	65 %
	Uenig	23 %
	Hverken enig eller uenig	8 %
	Enig	3 %
	Helt enig	1 %
Når kvinder går til fest iført udfordrende tøj, beder de selv om problemer (N=5.426)	Helt uenig	64%
	Uenig	21%
	Hverken enig eller uenig	10%
	Enig	4%
	Helt enig	1%
Hvis en kvinde er til fest og går alene med en mand et andet sted hen, er det hendes egen skyld, hvis hun bliver voldtaget (N=5.426)	Helt uenig	68%
	Uenig	22%
	Hverken enig eller uenig	7%
	Enig	2%
	Helt enig	1%
Når mænd begår voldtægt, skyldes det ofte deres stærke trang til sex (N=5.426)	Helt uenig	22%
	Uenig	20%
	Hverken enig eller uenig	34%
	Enig	20%
	Helt enig	5%
Det er som regel ikke mænds intention at tvinge kvinder til sex, men nogle gange bliver de revet med af den seksuelle lyst (N=5.426)	Helt uenig	22%
	Uenig	24%
	Hverken enig eller uenig	33%
	Enig	19%

	Helt enig	2%
	Helt uenig	18%
	Uenig	18%
Voldtægt finder sted, når en mands seksuelle lyst kommer ud af kontrol	Hverken enig eller uenig	30%
(N=5.426)	Enig	24%
	Helt enig	9%
	Helt uenig	34%
	Uenig	26%
Hvis en mand er fuld, kan det hænde, at han voldtager nogen uden at have intention om det	Hverken enig eller uenig	22%
(N=5.426)	Enig	16%
	Helt enig	2%
	Helt uenig	62%
	Uenig	25%
Hvis en kvinde ikke kæmper fysisk imod, kan man egentlig ikke kalde det for voldtægt	Hverken enig eller uenig	8%
(N=5.426)	Enig	3%
	Helt enig	1%
	Helt uenig	65%
	Uenig	25%
Hvis en kvinde ikke har blå mærker eller rifter, er hun sandsynligvis ikke blevet voldtaget	Hverken enig eller uenig	8%
(N=5.426)	Enig	2%
	Helt enig	1%
	Helt uenig	63%
	Uenig	23%
Det kan ikke betragtes som voldtægt, hvis en kvinde ikke fysisk modsætter sig sex, heller ikke selvom hun protesterer verbalt	Hverken enig eller uenig	9%
(N=5.426)	Enig	3%

	Helt enig	1%
	Helt uenig	36%
	Uenig	29%
	Hverken enig eller uenig	17%
	Enig	13%
	Helt enig	5%
Hvis en kvinde ikke siger "nej", kan hun ikke anklage manden for voldtægt (N=5.426)	Helt uenig	18%
	Uenig	26%
	Hverken enig eller uenig	35%
	Enig	16%
	Helt enig	4%
Voldtægtsbeskyldninger bruges ofte som hævn mod mænd (N=5.426)	Helt uenig	26%
	Uenig	28%
	Hverken enig eller uenig	34%
	Enig	9%
	Helt enig	2%
Ofte har kvinder, som siger, de er blevet voldtaget, selv lagt op til sex og derefter fortrudt det (N=5.426)	Helt uenig	34%
	Uenig	23%
	Hverken enig eller uenig	32%
	Enig	9%
	Helt enig	2%
Ofte er det kvinder med følelsesmæssige problemer, som påstår, de er blevet voldtaget (N=5.426)	Helt uenig	22%
	Uenig	29%
	Hverken enig eller uenig	36%
	Enig	11%

Helt enig

2%

Figur 30: Hvor har du fået din viden om, hvad samtykke til sex indebærer?

Procentandel

Hvor har du fået din viden om, hvad samtykke til sex indebærer? (N=5.426)	Procentandel
Undervisning i skole eller på uddannelse	23%
Oplysningskampagner	29%
Nyhedsmedier, f.eks. TV, radio og aviser	62%
Sociale medier, f.eks. Facebook, YouTube, TikTok og Instagram	36%
Samtaler med venner	42%
Samtaler med kolleger/medstuderende	22%
Samtaler med forældre og andre familiemedlemmer	18%
Samtaler med nuværende eller tidligere partnere, f.eks. kæreste eller ægtefælle	24%
Andet:	4%
Jeg har ikke viden om samtykke til sex	5%

Figur 31: Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer

Procentandel

	Helt uenig	4%
	Uenig	14%
Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Hverken enig eller uenig	14%
	Enig	40%
	Helt enig	26%
	Ved ikke	3%

Figur 32: Der er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer

Procentandel

	Helt uenig	11%
	Uenig	32%
Der er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Hverken enig eller uenig	23%
	Enig	20%
	Helt enig	7%
	Ved ikke	6%

Figur 33: Samtykke til sex

Procentandel

Jeg føler mig overbevist om, at jeg vil kunne spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	2%
	Uenig	6%
	Hverken enig eller uenig	16%
	Enig	39%
	Helt enig	31%
	Ved ikke	5%
Jeg synes, det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	18%
	Uenig	26%
	Hverken enig eller uenig	20%
	Enig	23%
	Helt enig	10%
	Ved ikke	3%
Jeg kan have svært ved at udtrykke, om jeg samtykker til sex eller ej (N=5.426)	Helt uenig	33%
	Uenig	31%
	Hverken enig eller uenig	16%
	Enig	10%
	Helt enig	2%
	Ved ikke	8%
Jeg synes, det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	1%
	Uenig	2%
	Hverken enig eller uenig	9%
	Enig	37%
	Helt enig	48%
	Ved ikke	2%

Typisk kommunikerer jeg samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord (N=5.426)	Helt uenig	3%
	Uenig	11%
	Hverken enig eller uenig	21%
	Enig	39%
	Helt enig	19%
	Ved ikke	7%
Jeg oplever ofte, at det ikke bliver respekteret, hvis jeg afviser seksuelle tilnærmelser (N=5.426)	Helt uenig	22%
	Uenig	26%
	Hverken enig eller uenig	21%
	Enig	14%
	Helt enig	4%
	Ved ikke	13%
Jeg synes, at det er svært at afgøre, om der er samtykke til sex, hvis det ikke siges med ord (N=5.426)	Helt uenig	17%
	Uenig	29%
	Hverken enig eller uenig	20%
	Enig	24%
	Helt enig	7%
	Ved ikke	4%
I min omgangskreds har vi talt om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	13%
	Uenig	17%
	Hverken enig eller uenig	20%
	Enig	31%
	Helt enig	11%
	Ved ikke	7%

Figur 34: Jævnaldrendes forhold til samtykke til sex

Procentandel

		Procentandel
Hvor mange på din alder, tror du ...synes, det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex? (N=5.426)	Ingen	2%
	Næsten ingen	10%
	En del	20%
	Omkring halvdelen	10%
	De fleste	37%
	Næsten alle	21%
Hvor mange på din alder, tror du ...synes, det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex? (N=5.426)	Ingen	4%
	Næsten ingen	15%
	En del	33%
	Omkring halvdelen	16%
	De fleste	24%
	Næsten alle	8%

Figur 35: Alkohol og samtykke til sex

Procentandel

		Procentandel
Jeg oplever, at det er sværere at afgøre, om der er samtykke til sex, når der er alkohol involveret (N=4.863)	Helt uenig	10%
	Uenig	18%
	Hverken enig eller uenig	22%
	Enig	32%
	Helt enig	7%
	Ved ikke	11%
Det kan være lettere at udtrykke samtykke til sex, hvis jeg er påvirket af alkohol (N=4.863)	Helt uenig	9%
	Uenig	18%
	Hverken enig eller uenig	28%
	Enig	29%
	Helt enig	5%
	Ved ikke	11%
Det kan være lettere at spørge om samtykke til sex, hvis jeg er påvirket af alkohol (N=4.863)	Helt uenig	8%
	Uenig	15%
	Hverken enig eller uenig	26%
	Enig	33%
	Helt enig	6%
	Ved ikke	11%
Samtykkelovgivningen har gjort mig mere opmærksom på, om der er samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	6%
	Uenig	9%
	Hverken enig eller uenig	23%
	Enig	39%
	Helt enig	15%
	Ved ikke	9%

Samtykkelovgivningen har gjort det lettere for mig at sige tydeligt til eller fra til sex (N=5.426)	Helt uenig	10%
	Uenig	14%
	Hverken enig eller uenig	35%
	Enig	20%
	Helt enig	6%
	Ved ikke	15%
Samtykkelovgivningen har gjort mig mere bekymret for, at andre kan blive fejlagtigt beskyldt for voldtægt (N=5.426)	Helt uenig	10%
	Uenig	15%
	Hverken enig eller uenig	23%
	Enig	30%
	Helt enig	13%
	Ved ikke	9%
Samtykkelovgivningen har gjort mig mere bekymret for, at jeg selv kan blive fejlagtigt beskyldt for voldtægt (N=5.426)	Helt uenig	24%
	Uenig	20%
	Hverken enig eller uenig	19%
	Enig	18%
	Helt enig	10%
	Ved ikke	9%
Samtykkelovgivningen har gjort det tydeligere for mig, om noget er et overgreb eller ej (N=5.426)	Helt uenig	9%
	Uenig	15%
	Hverken enig eller uenig	28%
	Enig	29%
	Helt enig	9%
	Ved ikke	11%

Figur 36: Baggrundsoplysninger

Procentandel

		Procentandel
Hvor ofte mødes du med andre mennesker, venner eller bekendte for at feste eller more dig? Her tænkes både på samvær, der foregår i byen, hjemme hos venner eller bekendte eller hos dig selv. (N=5.426)	Stort set aldrig	8%
	Sjældnere	9%
	Nogle gange i løbet af et halvt år	27%
	1-3 gange om måneden	31%
	Typisk én gang om ugen	16%
	Typisk flere gange om ugen	8%
	Ved ikke	1%
Hvor ofte drikker du alkohol? (N=5.426)	Aldrig	10%
	En gang imellem, men ikke hver måned	25%
	Ca. 1-3 gange om måneden	32%
	1-2 gange om ugen	25%
	3 gange om ugen eller oftere	6%
Ved ikke	1%	
Tænk tilbage på de sidste 30 dage. Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed? (N=4.863)	0 gange	29%
	1 gang	24%
	2 gange	16%
	3 gange	12%
	4-5 gange	12%
	6-9 gange	4%
	10 gange eller flere	3%
	Ved ikke	2%

Har du en fast partner eller kæreste? (N=5.426)	Ja	67%
	Nej	32%
	Ved ikke	1%
Har du haft seksuel kontakt med en anden person? Med seksuel kontakt menes berøring, kys og/eller samleje. Du kan sætte flere kryds. (N=5.426)	Ja, berøring	56%
	Ja, kys	57%
	Ja, samleje	83%
	Nej	8%
	Ved ikke	2%

6.5 Frekvenstabeller, fordelt på køn

Figur 37: Samtykke til sex	Total	Mand	Kvinde	Andet	
Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	4%	4%	4%	4%
	Uenig	14%	13%	14%	11%
	Hverken enig eller uenig	14%	13%	16%	11%
	Enig	40%	40%	39%	36%
	Helt enig	26%	27%	24%	29%
	Ved ikke	3%	3%	2%	11%
Der er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	11%	9%	13%	29%
	Uenig	32%	29%	35%	46%
	Hverken enig eller uenig	23%	23%	24%	4%
	Enig	20%	23%	18%	4%
	Helt enig	7%	9%	5%	4%
	Ved ikke	6%	7%	5%	14%
Jeg føler mig overbevist om, at jeg vil kunne spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	2%	3%	2%	4%
	Uenig	6%	6%	7%	0%
	Hverken enig eller uenig	16%	15%	16%	0%
	Enig	39%	40%	37%	29%
	Helt enig	31%	31%	32%	64%
	Ved ikke	5%	5%	6%	4%

Jeg synes, det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	18%	16%	21%	75%
	Uenig	26%	24%	27%	14%
	Hverken enig eller uenig	20%	20%	20%	7%
	Enig	23%	25%	21%	0%
	Helt enig	10%	11%	8%	0%
	Ved ikke	3%	4%	3%	4%
Jeg kan have svært ved at udtrykke, om jeg samtykker til sex eller ej (N=5.426)	Helt uenig	33%	33%	33%	32%
	Uenig	31%	30%	33%	25%
	Hverken enig eller uenig	16%	18%	14%	18%
	Enig	10%	9%	11%	7%
	Helt enig	2%	2%	2%	4%
	Ved ikke	8%	8%	7%	14%
Jeg synes, det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	1%	1%	1%	4%
	Uenig	2%	3%	2%	0%
	Hverken enig eller uenig	9%	11%	8%	4%
	Enig	37%	37%	38%	4%
	Helt enig	48%	46%	50%	86%
	Ved ikke	2%	2%	2%	4%
Typisk kommunikerer jeg samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord (N=5.426)	Helt uenig	3%	4%	3%	7%
	Uenig	11%	11%	10%	25%
	Hverken enig eller uenig	21%	21%	21%	25%
	Enig	39%	37%	40%	21%
	Helt enig	19%	19%	19%	4%

	Ved ikke	7%	8%	7%	18%
Jeg oplever ofte, at det ikke bliver respekteret, hvis jeg afviser seksuelle tilnærmelser (N=5.426)	Helt uenig	22%	24%	20%	18%
	Uenig	26%	26%	26%	7%
	Hverken enig eller uenig	21%	22%	20%	21%
	Enig	14%	9%	19%	11%
	Helt enig	4%	3%	5%	14%
	Ved ikke	13%	17%	9%	29%
Jeg synes, at det er svært at afgøre, om der er samtykke til sex, hvis det ikke siges med ord (N=5.426)	Helt uenig	17%	16%	18%	29%
	Uenig	29%	26%	31%	29%
	Hverken enig eller uenig	20%	19%	20%	4%
	Enig	24%	26%	22%	25%
	Helt enig	7%	8%	5%	11%
	Ved ikke	4%	4%	4%	4%
I min omgangskreds har vi talt om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	13%	14%	12%	7%
	Uenig	17%	18%	17%	0%
	Hverken enig eller uenig	20%	20%	20%	4%
	Enig	31%	30%	32%	57%
	Helt enig	11%	9%	12%	21%
	Ved ikke	7%	7%	7%	11%

6.6 Frekvenstabeller, fordelt med aldersgrupper

Figur 38: Samtykke til sex	Total	16-20 år	21-25 år	26-30 år	31-74 år	
Jeg føler mig tilstrækkeligt oplyst om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	4%	3%	4%	4%	4%
	Uenig	14%	9%	12%	15%	16%
	Hverken enig eller uenig	14%	15%	12%	13%	16%
	Enig	40%	44%	42%	39%	37%
	Helt enig	26%	26%	28%	28%	24%
	Ved ikke	3%	3%	2%	2%	3%
Der er gjort nok for at oplyse befolkningen om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	11%	12%	13%	12%	9%
	Uenig	32%	29%	34%	34%	32%
	Hverken enig eller uenig	23%	25%	22%	21%	25%
	Enig	20%	21%	20%	20%	20%
	Helt enig	7%	8%	6%	6%	7%
	Ved ikke	6%	6%	5%	5%	7%
Jeg føler mig overbevist om, at jeg vil kunne spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	2%	3%	2%	2%	2%
	Uenig	6%	6%	6%	9%	5%
	Hverken enig eller uenig	16%	19%	15%	13%	16%
	Enig	39%	38%	37%	37%	41%
	Helt enig	31%	29%	36%	35%	28%
	Ved ikke	5%	5%	4%	4%	8%

Jeg synes, det vil være unaturligt at spørge om samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	18%	20%	19%	19%	17%
	Uenig	26%	25%	30%	23%	25%
	Hverken enig eller uenig	20%	20%	19%	18%	22%
	Enig	23%	22%	20%	25%	24%
	Helt enig	10%	9%	9%	12%	9%
	Ved ikke	3%	5%	3%	2%	4%
Jeg kan have svært ved at udtrykke, om jeg samtykker til sex eller ej (N=5.426)	Helt uenig	33%	26%	31%	37%	36%
	Uenig	31%	31%	35%	33%	29%
	Hverken enig eller uenig	16%	19%	16%	13%	17%
	Enig	10%	12%	10%	10%	9%
	Helt enig	2%	2%	1%	2%	2%
	Ved ikke	8%	11%	6%	5%	8%
Jeg synes, det er vigtigt altid at sikre sig, at der er samtykke til sex (N=5.426)	Helt uenig	1%	1%	0%	1%	1%
	Uenig	2%	2%	2%	3%	3%
	Hverken enig eller uenig	9%	10%	10%	8%	10%
	Enig	37%	38%	36%	34%	38%
	Helt enig	48%	47%	50%	52%	46%
	Ved ikke	2%	2%	2%	1%	2%
Typisk kommunikerer jeg samtykke til sex ved hjælp af kropssprog snarere end ord (N=5.426)	Helt uenig	3%	3%	3%	2%	4%
	Uenig	11%	9%	10%	10%	12%
	Hverken enig eller uenig	21%	22%	20%	18%	22%
	Enig	39%	36%	40%	41%	39%
	Helt enig	19%	18%	22%	25%	15%

	Ved ikke	7%	12%	6%	4%	8%
Jeg oplever ofte, at det ikke bliver respekteret, hvis jeg afviser seksuelle tilnærmelser (N=5.426)	Helt uenig	22%	14%	19%	26%	25%
	Uenig	26%	22%	26%	29%	26%
	Hverken enig eller uenig	21%	24%	20%	17%	22%
	Enig	14%	18%	19%	14%	9%
	Helt enig	4%	5%	5%	4%	2%
	Ved ikke	13%	16%	11%	9%	16%
Jeg synes, at det er svært at afgøre, om der er samtykke til sex, hvis det ikke siges med ord (N=5.426)	Helt uenig	17%	12%	18%	22%	17%
	Uenig	29%	26%	34%	33%	25%
	Hverken enig eller uenig	20%	24%	18%	17%	20%
	Enig	24%	26%	21%	19%	27%
	Helt enig	7%	7%	5%	6%	8%
	Ved ikke	4%	5%	4%	3%	5%
I min omgangskreds har vi talt om, hvad samtykke til sex indebærer (N=5.426)	Helt uenig	13%	10%	8%	14%	17%
	Uenig	17%	18%	15%	16%	19%
	Hverken enig eller uenig	20%	21%	19%	16%	23%
	Enig	31%	33%	37%	37%	24%
	Helt enig	11%	10%	16%	13%	7%
	Ved ikke	7%	7%	5%	4%	10%

Epinion Aarhus

Fellow Workspace
Mariane Thomsens Gade 4b
8000 Aarhus C
Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: aarhus@epinionglobal.com

Epinion Copenhagen

Ryesgade 3F
2200 Copenhagen N
Denmark
T: +45 87 30 95 00
E: copenhagen@epinionglobal.com